

- 4.
- 11

LAIŠKAI
LIETUVIAMS

1969

**SAUSIS -
JANUARY**

IŠEITI IŠ MŪRO Į DVASIĄ Sesuo M. Jurgita	1
STEBINT IR SVARSTANT * * *	2
LIETUVIŲ KATALIKŲ ORIENTACIJA ŠIŲ DIENŲ GYVENE- NIME — II J. Pikūnas	6
ŽYGLIAI LOTYNŲ AMERIKAI GELBĖTI A. Grauslys	10
KŪNO IR DVASIOS KONFLIKTAS XX AMŽ. P. Maldeikis	16
ATSAKANT: Kas darosi su Katalikų Bažnyčia: Ar ji protes- tantėja, ar... krikščionėja? Ponia Ona ir Kun. Trimakas	18
AKIRAČIAI: Žingsniai broliško sugyvenimo kryptin Evangelikų - katalikų ratelio dalyviai	20
Jeigu žmogus nesutinka su kito galvosena V. N.	28
Jaučiu, kad to įvykio skaudumas neatbuks Motina	29
Įtampa lietuvių parapijoj A. Liulevičius	30
JAUNYSTĖ: Atsiliepiamai į jauno Amerikos lietuvio laišką	36
ŠEIMA: Jei tik savo vyrą galėčiau pakeisti Išvertė G. Valiulienė	38
ANAPUS * * *	39
KRIKŠČIONIJA: Vienuolynai ieško sau vietos K. T.	40
ŠYPSANTIS: Vyrų apie žmonas ir kt. Parinko Pr. Alš.	41
ATGARSIAI	42
FILMAI. Filmus suglaustai vertinant	43

Šis numeris iliustruojamas Lietuvių Foto Archyvo paskelbtame spalvotų skaidrių konkurse premijuotu ir atžymėtų skaidrių fotografijomis: K. Daugėlos "Spalvos" (I premija, 21 psl.), J. Maleiškos "Karvės raudonoj pievoj" (II prem., 22), G. Valiūnienės "Ruduo" (III prem., 23); laimėjusios atžymėjimus: J. Kasakaičio "Povo plunksna" (9), G. Valiūnienės "Ruduo tvenkinyje" (13), A. Valiūno "Atoslūgis" (24), D. Tyjūnėlio "Gamtovaizdis" (27), A. Valiūno "Svajonės" (28), K. Daugėlos "Ruduo" (35), J. Sablausko "Krikštolo rutulyje" (35), A. Valiūno "Gamtos abstraktas" (37). Viršelio I psl. — A. Grigaičio nuotr.: 5 psl. — Alg. Kezio, S. J., nuotr.; 40 psl. — atvaizdas ruošiančiųjų komišką operą "La Serva Padrona".

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Vyriausias redaktorius — Kęstutis Trimakas, S. J. Redakcinis kolektyvas: Gintarė Ivaškienė, Stasys Yla, Algimantas Kezys, S. J. (foto redaktorius), Vaclovas Kleiza, dr. Arūnas Liulevičius, Aušrelė Liulevičienė, Zita Sodeikienė (meninė priežiūra), Nijolė Užabalienė, Juozas Vaišnys, S. J. (kalbos priežiūra). Administratorius — Petras Kleinotas, S. J. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. U.S.A. Telefonas — RE 7-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Connecticut. Prenumerata metams — \$5.00; atskiuro numerio kaina — \$0.50.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$5.00, single copy 50c. Second-class postage paid at Chicago, Illinois, and at additional mailing office.

IŠEITI IS MŪRO Į DVASIĄ

SESUO M. JURGITA

MES PRAVĖRĖM užuolaidas ir atidarėm langus. Lauke triukšmas, judesys. Tylūs namų saugotojų portretai skersvėjų sujudo. Per daug vėjo. Jauniausias sūnus Benjaminas, plačiai atidarys duris, nors užraktas jam gan sunkus, išbėgo. Sekiau — gal jį apsaugosiu. O gal — juk jau ir aš pasiilgus lietaus, ir saulės, ir klaidžiojančio vėjo, išjudinančio statiškus paveikslus.

O tiek žmonių! Gražūs, negražūs, seni, jauni, vidutiniai, pilki, spalvingi. Aš jų sukury. Viena, ir ne viena, ir tūkstantis many, ir aš juose, jų veiduose suradus atmintin įbrėžtų veidų skausmą, laimę ir nesuprantamas vagas. Jie žiūri į mane, ir aš jų nebijau. Atidengiu akis, pripratusias prie uždaros šviesos. Benjamino akyse saulė. Ir kitų. Jaučiu, kaip manyje pavasaris atgyja. Jau taip seniai...

Yra legenda apie mūsų namo pradžią. Anais laikais turtingas mano protėvis keliaudavo, ieškodamas teisybės. Visur jo būta, net tolimiausiuose miglose skęstančiuose kraštuose. Bet niekur jos neradęs, jis čia sugrižo, sugriovė medinį namą ir pasamdė tūkstančius jam pastatyti mūrinę pilį. Kad nesugriūtų, kad nepakryptų, nepajudėtų, net baisiems žemės drebėjimams ištikus. Prieš mirtį savo paveikslą įrėmavęs, jis liepė šiems namams užsidaryti, kol tiesa nesurasta.

(Nukelta į 4 psl.)

STEBINTI r SVARSTANT

■ Palydint 1968-uosius

Palydint 1968 metus, prisimena juose žmonijai atsiskleidę žiedai, atsivėrusios žaizdos — įvykiai, ją sukrėtę ar pradžiuginę.

Politikoj: Raudonosios Armijos invazija laisvėjančioj Čekoslovakijoje šiurpiai paliudijo sovietų imperializmo nagus nesusėvelnėjus.

Religijoj-moralej: problematiškiausias tebelieka popiežiaus Pauliaus VI "Humanae vitae" enciklika paskelbtas draudimas naudoti dirbtines gimimų kontrolės priemones ir dalinis nesutikimas pačioj Katalikų Bažnyčioj, net kai kurių kraštų hierarchijoms bendraraščiais skelbiant teisę rimtai ir pagrįstai kitaip įsitikinusiems elgtis pagal savo sąžinę.

Medicinoj: širdies perkėlimai iš ką tik mirusio į gyvą žmogų atskleidė platesnes galimybes žmogaus gyvybei pratęsti.

Šalpos srity: daugelio indiferentiškumas badaujantiems užblokuotoj Biafroj parodė, kiek maža yra tikro humanizmo pas žmones.

Astronautikoj: trims amerikiečiams laimingai aplankius žemės palydovę planetą, 1968 m. istorijon įrašomi kaip kelionės į mėnulį metai.

■ Pasitinkant 1969-tuosius...

Problemos lieka, nebent jos kaip nors išrišamos. 1968 m. paliko eibes neišrištų problemų, kurias teks rišti šiais metais. Svarbiausios — daugiausia žmonių liečiančios — yra pasaulinės ir bažnytinės...

■ ... naujas veidas politikoj

Sausio 20 d. Ričardas Niksonas atsistoja prie pasauly pajėgiausių JAV valdžios vairo. Nuo jo sprendimo daug priklausys, kaip sėkmingai bus išspręstos JAV vidinės ekonominės ir socialinės problemos, kaip sumaniai bus vedama daugelio tautų likimą lemsianti užsienio politika.

■ ... nauja dvasia Bažnyčioj?

Katalikų Bažnyčioj 1968 metai paliko ateičiai spręsti nuo seno užsilikusias dvi problemas: krikščioniško dvasinio atsinaujinimo ir bažnytinės struktūros pakeitimo. Pirmoji — esminė; antroji — esminei pagelbinė.

Praejus 8 metams po daug vilčių davusio II Vatikano suvažiavimo, dabar yra aiškiau negu bet kada, kad Bažnyčia nei dvasia, nei struktūra — pradedant bažnytinę santvarką ir baigiant liturginiu kultu — toli gražu nėra tiek pasikeitusi, kiek pagal Susirinkimo nutarimus būtų buvę galima tikėtis.

Ko ypač dar trūksta — tai krikščioniško atsinaujinimo dvasios, kurios pirmiausia siekė popiežius Jonas XXIII, šaukdamas Susirinkimą (apie tą dvasią šiame "L. L." numeryje jautriai rašo sesuo M. Jurgita; žr.

1 psl.). Tik visiems ta dvasia pilniau persiėmus, bus sudarytos palankesnės sąlygos ir naujai Susirinkimo pramatytai santvarkai, paremtai atviru pokalbiu ir didesniu visų atsakingumu.

■ Švietimo ir šeimos metai...

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės III Seimo nutarimu, 1969 m. skelbiami Lietuvių

Švietimo ir Šeimos Metais. Tad savaime suprantama, kad šimet bus daug viešai kalbama ir spaudoj rašoma lietuviško auklėjimo klausimais šeimoj ir mokykloj. Kad šis darbas būtų sėkmingesnis, norisi kai ką pasakyti tom temom kalbantiems bei rašantiems, kai ką kita — šeimas turintiems.

Sakoma, kad pakartojimas yra mokymosi pagrindas. Taip yra, pavyzdžiui, atmintinai mokantis. Bet gi paprastu propagandiniu pakartojimu retai kas kitą teismoko ką nors imti vertinti. Yra pavojaus kad šių metų tema, jei tik bus blankiai kartojama, lietuviško auklėjimo plačiau nepaskeis. Tad šimet apie tai rašantieji ir kalbantieji turės svarbų ir nelengvą uždavinį vis naujais būdais atskleisti lietuviškos šeimos bei švietimo vertę ir užduotį.

Reikia tikėtis, kad šiais metais sumaniai gvildenant ir — dar svarbiau — konkrečiais užsimojimais sprendžiant lietuviškojo auklėjimo klausimus, šeimas turintieji tėvai dar tvirčiau apsispręs už savo vaikų lietuvišką auklėjimą tiek šeimos ratelį, tiek lituanistinę mokyklą...

■ ...vaikų labui

Vienas gambiai sugalvotų konkrečių užsimojimų lietuvybei skleisti yra LB Švietimo Tarybos paskelbta Jaunųjų premija, pačių vaikų balsavimu atrinktą jų mėgiamiausiam rašiniui *Eglutėje* (žr. pranešimą šio "L. L." nr. 44 psl.).

Šio užsimojimo tiesioginis tikslas — kad jaunieji imtų plačiau skaityti šį vienintelį išeivijoj lietuvių vaikams leidžiamą laikraštį. Netiesioginiai bus stengiamasi padidinti labai žemai nukritusios *Eglutės* prenumeratos skaičių. Be to, siekiama į šį lietuvių vaikų spaudos skaitymo ir platinimo darbą įtraukti šeštadienines mokyklas bei jaunimo organizacijas.

Visa tai gražu ir naudinga. Visų prisidėjimu tikėkimės gerų rezultatų.

■ Teatro festivalis

Pirmąjį lietuvių išeivių teatro festivalį, įvykusį 1968. XI. 27 - XII. 1 Čikagoje, tenka laikyti gana pasisekusiu. Tokį sprendimą patvirtino iš tolimų vietovių atvykusieji

teatro mėgėjų sambūriai ir gausus žiūrovų atsilankymas. Tik apgailėtinas Čikagos teatrinių pajėgų nedalyvavimas ir stoka pastatymų atrankos.

■ Studentų suvažiavimas

1967 m. Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavime Baltimorėj buvo pastebėta, kad "studentai - aktyvistai jau pradeda suprasti, kad jų pagrindinis uždavinys — ne ryšių su vyresniaisiais nagrinėjimas, o ryšių su jaunesniaisiais tvirtinimas" (E. Makaitytė *Aiduose*, 1968 m. vasario nr.; komentuota "L. L.", 1968 m. gegužės nr., 178 psl.).

Deja, to tikrai naudingo ryšių tvirtinimo buvo labai pasigesta LSS suvažiavime 1968 m. lapkričio pabaigoj Čikagoj.

■ Trijų dvasios turtai

Baigiantis 1968 m., mirė trys šių laikų krikščionijai daug įtakos turėję asmenys: jėzuitas kardinolas Augustinas Bea, protestantų teologas Karl Barth ir trapistas rašytojas Thomas Merton.

Anglikonų - amerikiečių kilmės Thomas Merton, tapęs kataliku, įstojo į trapistų vienuolyną ir savo populiariom religinėm knygom amerikiečių skaitančioj publikoj sėjo kontempliacijos sėklas.

Karl Barth, pasipriešinęs liberalėjančiai linkmei, savo įtakingais veikalais protestantų teologijoje akcentavo dvasinę tikros religijos prigimtį — tikėjimą Kristumi, jo Bažnyčią ir Šv. Raštą kaipo jo liudytoją, tuo suartindamas katalikų ir protestantų teologijas.

Kardinolas Bea, vadovaudamas Vatikano Sekretariatui Krikščionių Vienybei Ugdyti, daug prisidėjo prie šiltesnių santykių plitimo tarp katalikų ir kitų krikščionių. Be to, kaipo Šv. Rašto mokslininkas ir ilgametis Pontifikalinio Biblinio Instituto Romoje rektorius, turėjo didelės įtakos šv. Rašto katalikų studijoms, į jas įvedant naujuosius mokslinius tyrinėjimus.

Pagrįstai galima teigti, kad T. Merton stovėjo už kontempliaciją, K. Barth — už religijos dvasingumą, A. Bea — už krikščionių suartėjimą. Jiems pasitraukus, tenepardingsta, bet tesiskleidžia jų puoselėti dvasios turtai.

Visa tai užmiršta. Niekas nebeklausinėja, kodėl medis mūrų nustelbtas. Visi priprato ir atrpato, nes taip turi būti. Todėl ir namą pavadino "Taip turi būti".

Neišsemiama sūnaus laimė. Jau bėga su naujais draugais. Laimingas jų neturėjimas būti aukštais, didingais. Pakeliu galvą, kaip jie daro, ir susilieja namai, medžiai, dangus. Jie juda. Mes judam. Mes siekiam. Jie siekia. Praeivio akyse matau tą patį saulės ilgėsį, kuriuo nerimsta debesys. Ir dar daugiau. Jo akyse atpažįstu namuose pajustą alkį. Esu viena ir ne viena ir tūkstantis many ir aš juose, jų akyse suradusi savo namus ir alkį.

Nepabėgau, nenorėjau pabėgti. Tas mūras mano širdyje ir, legedon įpinta, negaliu nurimti, kol nesuprasiu, nesurasiu. Ko? Tiesos? Tai maža. Kol nesurasiu duonos alkiui, gyvų šaltinių troškuliui. Mūsų namuose netrūksta maisto. Mes turime kepyklą. Bet keista duona mūsų — ji nepaveikia alkio, nėra gyva. O mūsų šulinys giliausias visam mieste, nes mes jį gilinom ir gilinom, ieškodami gyvo vandens. Net jūros man per maža. Kada, pasidavus jos begalei, pradedu nurimti, pamatau krantą. Tas krantas esu aš, ir jūra manęs neperima.

Klaidžioju. Klaidžioju ne vien aš, bet visi mūsų namuose nerimė. Akyse mirga. Gal iš tikrųjų nėra vandens ir duonos, gal iš tikrųjų mūsųose tiesa. Kur Benjaminas? Gal jis paklydęs? Jis mažas dar, nenusimano apie alkį. Bet kartais ir jo žvilgsnis keistas, senas...

Viskas juda. Sustoju. Neturiu atramos. Vėl pasiduodu bangai, srovei. Nepakeliu akių, nedrįstu. Esu viena ir tūkstantis aplink. Jų laimės negaliu suprasti. Jų skausmas manyje.

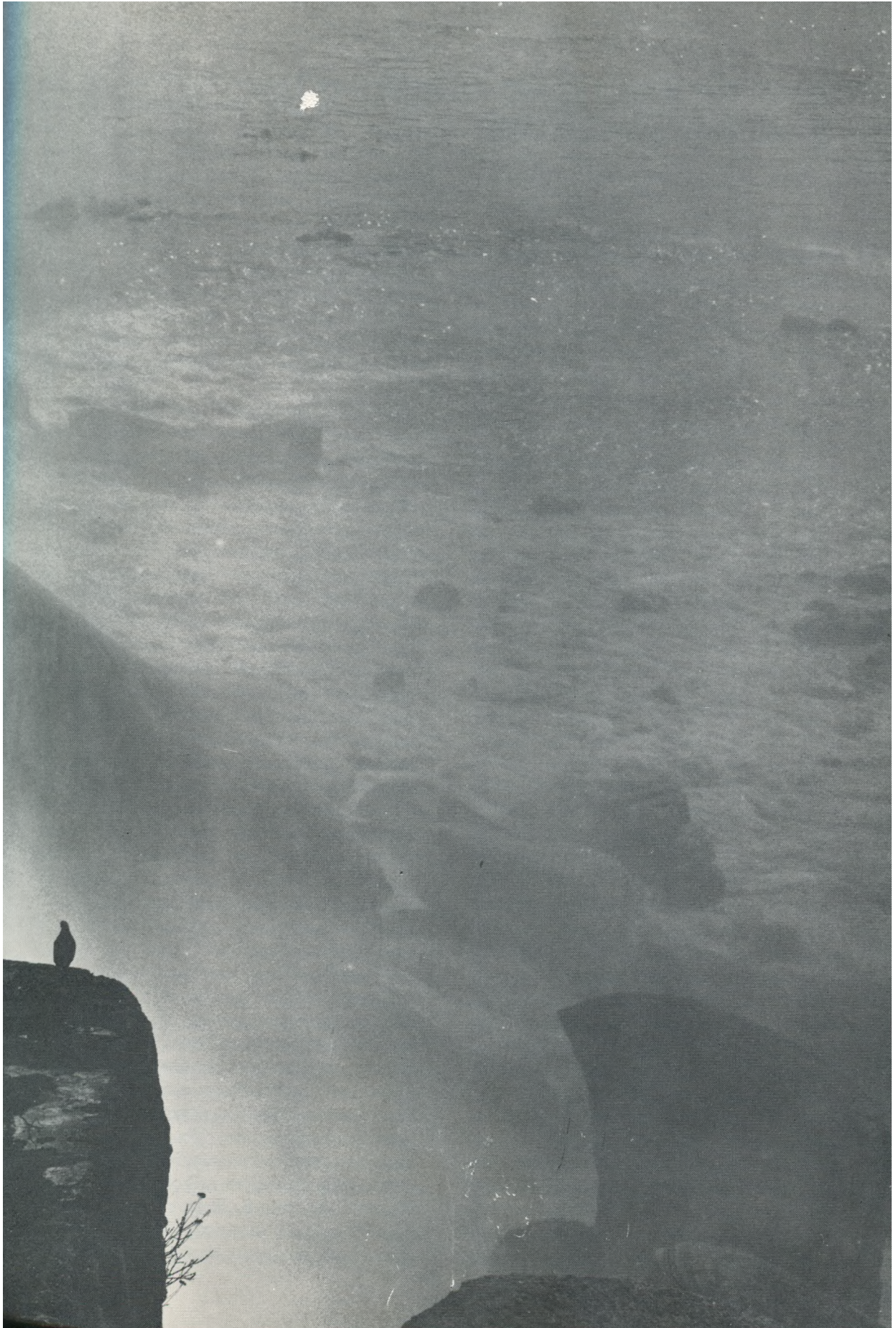
Praeina žmogus: panašus į visus ir visai kitoks. Aš jį tikrai kažkur mačiau — visur ir niekur. Jis visuose — juk jau esu jį mačius. Jo vardo nežinau, tariau: Brolį! Jo akyse saulė, ir aš jaučiu, kaip manyje vidurdienis ir vasara gili. Juk buvau taip pasiūlgus saulės. Juk buvau taip išalkus. Jis laužia duoną. Mes imame ir valgome ne mūrais apsupti, bet tūkstančiais kitų ir vieno. Klausau ir suprantu: jo žodžiai jūra ir nebėra kranto.

Mūsų namai pasikeitė. Juose apsigyveno saulė ir vėjas. Ir jų vardas "Tai, kas yra". Mes šeimoje. Vieni, ir ne vieni, ir tūkstantis mumyse, ir mes juose, ir mes jame.

Žmonija išgelbėta iš savęs. Žmonija pajutus dievišką Dvasią savo tarpe. Sujudus, pakeitus savo namus, savo širdis. Suradus savo alkiui tikrą Duoną, gyvą jų tarpe, ir vandenį, pajėgų alkį versti išganančia jėga. Žmonija išlaisvinta, nebebijanti judėjimo, skausmo, laimės, nebebijanti savęs ir kitų. Žmonija jauna ir mylima — Benjaminas. Žmonija, panašėjanti į jį, vyriausią Brolį.

Visam šitam — Amen! Taip! Taip tebūna mumyse ir mūsų namuose. Taip tebūna mūsų Tautoje. Šia šviesa, gyvybe, jėga mes suprasim kitus ir jo gerume perkeisim karą, badą, negalią, neteisybę. Mes turime eiti — jis pirmas išėjo, jis pirmas suprato. Jis nori mūsų išijungimo, išėjimo iš mūro į dvasią, mūsų išsipildymo ir perkaltos. Ir mes norime.

Amen! Taip! Jis yra čia. Jis jungia. Savo apsaugą palikę, mes esame broliai, norį gyventi šeimoje ir radę ją Trejybėje, Duonoje ir Žody. Visa širdim — Taip!

LIETUVIU KATALIKŲ ORIENTACIJA ŠIŲ DIENŲ GYVENIME

Krikščioniškos aplinkos sukūrimas tėra vienintelis atsakymas šių dienų kryžkelėse ir maišatyje, kurioje slypi didžiuliai sunaikinimo pavojai.

II

JUSTINAS PIKŪNAS

PAVOJAI JAUNIMUI

Pavojai jaunimui, kurie egzistavo prieš 20 ar 30 metų, gyvai jaučiasi ir šiandien: ignoracija, alkoholis, rūkalai, seksas. Prie šių ankstyvesniųjų pavojų prisijungė visa eilė naujų pavojų, didesnių už anuosius. Pradėkime nuo bendrojo auklėjimo stokos. Per paskutiniuosius 20 metų visoje Amerikoje sparčiai plėtėsi nuolaidumas — *laissez-taire laikysena* — vaikų ir jaunimo auklėjime. Nuolaidumais paremtą tėvų ir mokyklos laikyseną rėmė gausūs psichoanalizės atstovai, ypač Benjamin Spock, kurio įvairių laidų *Baby And Child Care* ir kitų knygų buvo parduota 21 milijonas egzempliorių. Bet ir kiti žymieji, kaip G. Stanley Hall, John Dewey, Arnold Gesell, Maria Montessori, ir bendrai žymi dalis auklėtojų, pediatrų ir psichologų rėmė nuolaidumo mintį. Leisk vaikui daryti, ką tik jis nori, tenkink jo užgaidas, kelk jį iš skyriaus į skyrių, ar jis ką išmoko, ar ne. Daryk visa, kad vaikas nepatirtų frustracijos ar konflikto, kurie galį jam psichiniai pakenkti.

Reikia pažymėti, kad dabartinis viešųjų mokyklų mokymas praktiškai ribojasi "neutralių faktų apie neutralius dalykus" pateikimu be jokių teigiamo auklėjimo minčių. Religija, vertybių samprata, moralinio charakterio ir asmenybės ugdymas, viens po kito visi tapo pašalinti iš mokyklų, nes jie nepatiko kuriai nors gyventojų grupei. Galop, aukščiausias JAV teismas užtvirtino visų krikščioniškųjų vertybių pašalinimą, nes beveik visa, kas yra žmoguje vertingo, rishosi su religija, o ši JAV konstitucijos yra

atskirta nuo valstybės. Tiesioginiai ar netiesioginiai viešosios mokyklos tapo bedievybės ugdytojos, nes bedievybė nėra atskirta nuo valstybės. Dar prieš 15 metų daugelyje viešųjų mokyklų buvo meldžiamasi, rengiamos Kalėdų ir Velykų programos, buvo kalbama apie asmenybės ugdymą ir bendrąją prisitaikymą; prieš 10 metų jau tik daug kalbama apie seksualinės informacijos būtinumą. Gi šiuo metu kai kuriose mokyklose teliko seksualinių iškrypimų aiškinimas, matomai, kad vaikai žinotų ir išvengtų šių besiplečiančių nenormalumų. Bendrai mokyklose teliko mažai reikalingų žinių krovimas ir kibernetikos šviesoje atečiai daug nebetinkamų sugebėjimų vystymas, kurie vaikus ir jaunuolius tik apsunkina, ypač trūkstant auklėjamo pobūdžio momentų. Įvairios direktyvos mokytojams paprastai neleidžia taisyti, ką tėvai ar televizija jau sugadino, o gadinti toliau — beveik niekas netrukdo.

Geras auklėjimas yra tarsi noras paversiti gabalą granito meno kūrinį — reikia daug sugebėjimo ir daug darbo. Reikia gerai žinoti, kas norima vaikui įdiegti. Bloga pradžia, namuose auklėjimą perleidžiant televizijai, duoda blogą emocinės ir socialinės plėtros kryptį, kuri yra toliau vedama į šunkelius didžiuoj Amerikos mokyklų, kurios paneigia krikščioniškąsias vertybes ir vertybių auklėjimo reikalingumą. Prof. T. Brameld, savo ir S. Elam redaguotoje knygoje *Values in American Education* (1964), sako, kad, išskiriant parapijines mokyklas,

moralinių ir kitokių vertybių auklėjimas JAV jau nebeegzistuoja. Painformavęs apie vertybių pažinimą ir auklėjimą kituose kraštuose, jis išakmiai ragina "ligi šiol patamsin nustumtų vertybių esmę ir prasmę pastatyti rūpestingo dėmesio centre visose švietimo pakopose — nuo pat vaikų darželio iki universiteto". Savo mintis Brameld užbaigia šiais desperacijos žodžiais: "Su šia būtinybe auklėjime nėra akimirkos daugiau negalima prasilenkti, nebent, žinoma, norima sunaikinti patį auklėjimą su ta gyvūnijos rūšim, kuri vienintelė auklėjimą padarė įmanomu".

Jeigu mokyklos nepasikeis ir masinės susižinojimo priemonės paliks kaip buvę, humaniškumas bus su mažomis išimtimis išraunamas iš augančiųjų kartų ir, reikia pridurti, Amerikoje atsivers "pragaras". Vis didėjančiais žingsniais Amerika tampa viena iš pačių brutaliausių ir vulgariausių, tautų visame pasaulyje, kurios jaunuomenė padaro daugiau didelių nusikaltimų, negu visų kitų tautų jaunimas. Televizija, ta "elektroninė kriminalizmo mokykla", tampa vis sėkmingesnė, nes čia, statistikos žiniomis, vaikas ir jaunuolis praleidžia daugiau laiko negu mokyklos suole. Reikia tik stebėtis, kad dar yra daug nesugadinto jaunimo, kovojančio už visų laisvę bei civilines teises, prisijungiančio prie Taikos Korpo ir kitų humanistinių projektų. Reikia stebėtis ir džiaugtis lietuvių organizuoto jaunimo didžiuma ir jų idealizmo gausiu pasireiškimu.

Ankstyvesnės negerovės, kurios paprastai paliesdavo suaugusius, persimetė į vis jaunesniųjų eiles. Gėrė suaugusieji, pradėjo gerti ir studentai, vėliau ir moksleiviai ir vis didėjančiais kiekiais. Rūkė vyresnieji, pradėjo rūkyti ir moksleiviai, ir berniukai, ir mergaitės. Prasidėjo marijunos rūkymas amerikiečių tarpe — ir vėl tas pats... ir vėl iki pradžios mokyklos vaikų. Šiuo metu Amerikos didmiesčių pradžios mokyklose, net ir kai kuriose katalikų mokyklose, marijuana yra lengvai gaunama. Neretai aukštesniųjų mokyklų pobūviuose į stiklus imetama LSD tablečių. Maždaug prieš 15 metų marijuna ir narkotikus pradėjo naudoti mažytė studentijos dalis; dabar ji yra labai

didelė, ypač kas liečia marijuna, bet taip pat ir lengvai pagaminamą LSD-25. LSD vartojimas dabar jau smarkiai plečiasi 15-17 metų amžiaus jaunuoliuose. Yra faktų, kurie rodo, kad lietuvių jaunimo dalis nebeatsilieka nuo kitų.

Jeigu marijunos vartojimas nėra grynai narkotinio pobūdžio, jis vienok dažnai naveda prie "sugadintų" grupių, o, žinovų nuomone, jos imama vartoti vis didesniais kiekiais. Šalia gėrimo ir rūkymo, marijuana būtų trečioji panašaus masto blogybė — specialistų nuomone, bet kuriai visuomenei trijų blogybių yra per daug žmonių fizinei gerovei apsaugoti. Prie šių blogybių savaime prisijungia vis didėjantis seksualinis palaidumas. Meskalinas ir LSD yra, žinoma, pavojingi, panašiai kaip opiumas ir kiti narkotikai.

Jau seniai Amerika buvo palyginta su didžiule Pandoros dėže, į kurią yra sukrautos pačios didžiosios blogybės. Paskutiniai dvejį metai liudija, kad ši dėžė yra vis daugiau atveriamą ir kad visos piktybės veržiasi iš jos. Šiuo metu Amerikoje drumstis yra didžiulė, daugelis negrų rajonų ir universitetų bendrabučių stačiai kunkuliuoja. Čia yra kuriama masinio sunaikinimo psichozė. Po eilės metų sistemingo revoliucinių idėjų skiepijimo universitetuose ir kolegijose, vadinamosios naujosios kairės kelės išaugo į dideles grupes, kurios dabar pereina į destruktivinę aktyvumą, priešingųjų grupių užspaudimą ir į administracijos efektingumo sugriovimą.

Jeigu palyginimo dėliai žvelgtume į caro Rusiją XX amžiaus pradžioje ir į šių dienų JAV, atrastume visą eilę analogijų. Ne daug kas tuomet tikėjo, kad caro žandarmija nesutvarkytų palyginamai nedidelių kairiųjų inteligentijos ir darbininkijos grupių. JAV yra rimtame pavojuje, ir naujosios kairės revoliucija gali perriedėti nuo Atlanto iki Ramiojo Vandenyno. Mes, lietuviai, geriau negu kiti žinome, ką kairiųjų revoliucija reiškia. Todėl mes turime daryti visa, kas nukreiptų tąsias jau tiesiamas žabangas ir kas užkirstų kelią esminėms šio krašto blogybėms, apvaldžiusioms jau didelę josios jaunimo dalį.

KRIKŠČIONIŠKĄJA APLINKĄ KURIANT

Šioje priešrevoliucinėje maišatyje yra lengva pamesti tikrąjį kelią, nes Amerika, kurioje yra daug apšviestų kelių, kelias į gėrį paliekamas tamsoje nuo pat pirmųjų mokyklos dienų. Bendras mūsų dienų atsakymas yra krikščioniškojo kelio tiesimas ir apšvietimas. Reikia, kad mes ne tik patys šiuo keliu keliautume, bet ir kitiems jį rodytume. Kristus yra pasakęs: "Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas; kas seka mane, neklaidžioje tamsybėje". Mes šį kelią regime, todėl dekime žvakes ir fakelus, kad jį lengviau matytų ir mūsų jaunimas, ir galop visa Amerika. Kartu su kitais kristoforais nešime pragiedrulius į tą piktą apsiniaukusią miesto visuomenės masę.

Kiekvieno lietuvių kataliko, o ypač kiekvienos lietuvių katalikiškosios organizacijos esminis uždavinys yra kurti lietuviškai krikščioniškąją aplinką. Tai mes bent dalinai pasieksim, jei sugebėsime sujungti ir panaudoti visas pagrindines priemones.

Negalėdamas visų priemonių nagrinėti, noriu sustoti prie auklėjimo, nes jis, mano manymu, yra visų šių priemonių centras. Kas yra neišauklėtas žmogus? Jis yra arba barbaras, arba vandalas, arba robotas, arba komunistas. Tapti geru žmogumi jam šiuo metu ir šiame krašte yra beveik nebeįmanoma.

Esmėje žmogaus prigimtis palieka ta patį: palinkusi tiek į blogą, tiek į gerą. Tik krikščioniškai humanistinis auklėjimas nusveria šį balansą į gėrio pusę. Auklėjimo stoka, kaip ir blogas auklėjimas, teduoda blogus vaisius, kurių apsčiai matome JAV. Amerikoje vyraujančiųjų įtaką formuojamas jaunimas paprastai praranda savo žmogiškąją identitetą ir autentiškumą ir, geriausiu atveju, tampa Riessmano "other-directed type" — individu, kuris akiai seka kitus, kuris dažnai temato, kas yra radikalų ir raudona.

Jeigu mes žinome, kad Amerikos mokyklos (su mažomis išimtimis) neugdo ir neauklėja nei mūsų vaikų, nei jaunimo, o josios aplinka skiepia sumaterialėjimą, sadizmą ir aklą jėgos panaudojimą, kaip ilgai mes galime abejoti tėvų, spaudos, lituanis-

tinės mokyklos, katalikiškosios organizacijos, parapijų ir vienuolių sujungto ir integruoto auklėjimo reikalingumu? Visos katalikiškosios organizacijos turėtų rimtai svarstyti, kaip jos gali prisidėti ir išplėsti jaunimo auklėjimą jo žmogiškajam charakteriui suformuoti. Vaikams ir jaunimui reikia sudaryti dideles ir dažnas galimybes tikrųjų vertybių pajutimui ir suklestėjimui. Reikia, kad jaunuolis pamiltų, kas yra teisinga, gera, gražu ir šventa.

Sunku suprasti tuos tėvus, kurie, atrodo, nori išauklėti savo vaikus lietuviais ir katalikais, bet patys neprisideda, o kartais ir savo vaikų neįjungia į jaunimo organizacijas ir jų auklėjimo darbą. Dar sunkiau suprasti tuos mokytojus ir visuomenininkus, kurie metų metais neprisideda prie tiesioginio vaikų ir jaunimo auklėjimo, jų globavimo ir jų spaudos išplėtimo darbų, o nepri-sidedančiųjų yra ne šimtai, bet tūkstančiai. Ir kokią lietuviybę, ir kokią artimą jie remia, pabėgdami nuo savojo jaunimo ir jo veiklos? Jeigu norime, kad lietuviškųjų organizacijų metraščių puslapiai neištuštėtų darbais ir jaunais veidais, jeigu norime kad būtų, kas skaitys lietuvių katalikų spaudą už 20 ir 50 metų, dabar yra laikas ugdyti jaunimo vadovus, dabar yra laikas sukelti lietuviškojo jaunimo renesansą. Tautiniai uždaviniai yra visos mūsų išeivijos (tiek senosios, tiek ir naujosios) pats pagrindinis ir ateitį nulemiantis darbas! Dabar yra laikas pažadinti lietuviškai misijonierišką nusiteikimą jaunimo tarpe. Dabar yra laikas išplėsti vysk. Motiejaus Valančiaus "Lietuvio meilės lietuviui" idėją. Būkime ne paskutinieji, bet pirmieji šiame darbe! Tapkime, sakyčiau, tais estafetės bėgikais, kurie patys vėliavas neša visu greitumu ir nepamiršta jų perduoti jaunesniesiems.

Modernūs laikai yra organizuoto veikimo amžius. Reikalingos organizacijos, kurios visus apjungtų ir jų pastangas susistemintų. Jeigu senoji lietuvių ateivija tebėra gyva, tai didele dalimi yra jų organizuoto veikimo nuopelnas. Mes turime katalikiškąsias jaunimo sąjungas ir organizacijas vyresniesiems. Nuo 1906 metų turim ir visas katalikų organizacijas apjungiančią Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federa-

ciją. Šios federacijos integravimo funkcija yra komplikauta, bet labai reikalinga, ypač prisidėjus naujosios ateivijos organizacijoms. Dar labiau šiam darbui susisteminti ALRKF iniciatyva yra steigiamas naujas religinis organas (taryba ar centras), kuris apjungtų viso pasaulio lietuvių katalikų organizuotą veikimą ir duotų jam gerai paruoštas direktyvas. Taip mes jau turime beveik visas katalikiškosios aplinkos sukūrimui reikalingas priemones. Tik reikia, kad mes visi gausiai panaudotume savo talentus ir sugebėjimus šioje sistemiškoje veikloje, kurdami krikščioniškai tautinę aplinką visur, kur yra susitelkusių lietuvių. Gausios vyresniųjų pastangos ir darbai leis mūsų jaunimui pajusti ir pasisavinti Kristaus atneštuosius idealus šiose išspūdingose, bet ir sunkiose Katalikų Bažnyčios atsinaujinimo dienose. Tobulesnio pasaulio vizija turi atspindėti krikščioniškas verty-

SKAIDRIŲ KONKURSO LAIMĖTOJAI: Šis "L. L." nr. yra iliustruojamas Lietuvių Foto Archyvo paskelbtame spalvotų skaidrių konkurse premijuotų ir atžymėtų skaidrių fotografijomis (9, 13, 21-24, 27, 28, 35 ir 37 psl.). Kadangi juoda-balta fotografijos neparo-
do tų skaidrių spalvų, šalia jų spausdiname pastabą apie skaidrių spalvas. Šiame puslapyje: J. Kasakaitis, Čikaga, Ill. "Povo plunksna" (laimėjo atžymėjimą). Povo plunksna melsvai žalsvų atspindžių bangavime.

bes, dorybes ir artimo meilės darbus. Pilnai krikščioniškosios aplinkos ir pilnai krikščioniškojo pasaulio sukūrimas tėra vienintelis atsakymas šių dienų kryžkelėse ir maišatyje, kurioje slypi didžiuliai sunaikinimo pavojai. Vien dideliu vyresniųjų sujudimu ir visų tikslingų priemonių sutelkimu, vien gyvu darbu ir pasišventimu, mes, lietuvių katalikiškosios visuomenės nariai ir veikėjai, sugebėsime atlikti Apvaizdos mums paskirtą misiją jaunajai kartai, tėvynei ir šiam kraštui.

ŽYGLIAI LOTYNŲ AMERIKAI GELBĖTI

Antrojo Vatikano susirinkimo temomis - 4

ALFONSAS GRAUSLYS

Krikščionys negali nematyti Lotynų Amerikos masių skurdo, beteisiškumo ir nureligėjimo. Negali tuo nesirūpinti ir dėl to nekęntėti. Šio žemyno masės yra evangelijose aprašomo keleivio padėtyje, kuris, pakeliui iš Jeruzalės į Jeriką galvažudžių apiplėštas ir sumuštas, gulėjo pusgyvis ant kelio (Luk. 10, 30 ir toliau). Mes negalime, kaip evangelijoje minimi kunigas ir levitas, nerūpestingai praeiti pro šalį ir vargšu nesirūpinti. Tai reikėtų, kad jau mes nesame savo dvasios gėlmėse krikščionys. Mes taip pat negalime ramiai tik savim rūpintis, kaip evangelijoje aprašytas turtuolis puotautojas, kai prie jo durų gulėjo alkanas žaizdotas Lozorius (Luk. 16, 19 ir toliau). To žemyno žmonių skurdas pažadino sąžines ir širdį daugelio, kurie ėmėsi žygių juos gelbėti.

PRAŠYMAI, PROTESTAI, REIKALAVIMAI

Lotynų Amerikos dvasiškijos ir tikinčiųjų dalis vis labiau ir plačiau pradeda nerimauti dėl tragiškos ir kone beviltiškos savo žemyno padėties. Tas nerimavimas ypač padidėjo po II Vatikano susirinkimo, kai buvo paskelbta konstitucija *Bažnyčia dabartiniame pasaulyje*, kurios išanginėje apžvalgoje sakoma, kad "didžiulė pasaulio gyventojų dalis dar tebekenčia badą ir skurdą, daugybė dar nemoka nei skaityti, nei rašyti... iškilo naujos visuomeninio ir psichinio vergavimo rūšys... daugelis griežtai reikalauja gėrybių, kurių jiems netenka dėl gyvai jaučiamos neteisybės arba pasiskirstymo nelygybės"... Pirmasis to rašto žodžiais Bažnyčia pasisako, kad "Kristaus

mokiniai dalijasi džiaugsmu ir viltimi, liūdesiu ir sielvartu su dabartinio meto žmonėmis, ypač neturtingaisiais ir visais prispaustaisiais". Tos pačios konstitucijos antrame skyriuje tikintieji įpareigojami kovai už socialinę teisingumą, nes "bet kokia pagrindinių asmens teisių nelygybė socialinėje srityje... turi būti nugalėta ir pašalinta, nes prieštarauja Dievo planui".

Tą nerimavimą dar labiau sustiprino popiežiaus Povilo VI raštas *Populorum progressio*. Tame rašte suminima, kad pagal Sutvėrėjo valią visi žmonės turi teigiamai vystyti savo gautas, ypač dvasios galias ir dėl to kiekvienas turi teisę susirasti žemėje tai, kas padeda jo galioms išvystyti. Toji teisė yra aukštesnė už nuosavybės teisę, kuri nėra absoliuti. Todėl kai kada bendra gerovė reikalauja privatinę nuosavybę nusavinti, ypač jei ji netinkamai naudojama, jei iš to naudojimo kyla liaudies skurdas. Anot šio rašto, "yra padėčių, kurių neteisingumas šaukiasi į dangų. Prieš tokios padėties neteisingumą reikia kovoti ir ją nugalėti". Kraštutiniais atvejais, kai ilga tironija sunkiai pažeidžia pagrindines asmens teises ir viešąją gerį, raštas leidžia sukilti, nors šiaip jame revoliucijos bijomasi, nes revoliucija gimdo naujus neteisingumo pavidalus.

Dėl to viso nerimavimo ir suminėtų socialinių raštų Lotynų Amerikos vyskupų tarpe atsirado kelios dešimtys socialiniai nusiteikusių vyskupų, kaip Brazilijos Recife arkivysk. Helder Camara (konservatyviųjų pravardžiuojamas "raudonuojų vyskupu"), Čilės vysk. Manuel Lorrain, Urugvajaus vysk. Carlos Partelli ir kiti. Šimtai

kunigų ir pažangesnių pasauliečių katalikų pradėjo bruzdėti, reikalaudami reformų. Dėl to viso bruzdėjimo, kuris paplito bažnytinių ir net kai kurių valstybininkų sluoksniuose, nemažai padaryta ir daroma žygių socialinių reformų kryptimi. Nemaža tų žygių dalis jau yra prasidėjusi dar gerokai prieš II Vatikano susirinkimą. Čia suminėsim tų įvairių žygių pasireiškimus.

Prie tų žygių priklauso daugėjantys socialinėmis temomis kunigų pamokslai, kurių valdantys sluoksniai bijo ir dėl kurių keliama nemaža bylų kunigams. Daugėja šia tema ir vyskupų ganytojiški laiškai, kuriais kreipiamasi į valdžią, skatinant socialines reformas.

Ypač įsidėmėtinas 1967 metų Urugvajaus sostinės Montevideo vyskupo Partelli ganytojiškas laiškas advento metu. Laiške aštriai smerkiamas nežmoniškas ir nekrikščioniškas pinigų imperializmas. Laiške pabrėžiama, kad katalikai nusidėtų, jei tokio stovio akivaizdoje nepadėtų didžiausių pastangų jį pakeisti. Bažnyčia, anot šio laiško, turi atsiriboti nuo išnaudotojų, nors už tai būtų persekiojama. Ji, kaip Kristus, turi būti pasirengusi tarnauti tiems, kurie kenčia.

Daugelyje šių kraštų yra susidariusi tradicija, kad vyskupai tarpininkauja socialiniams ginčams išspręsti. Tokių tarpininkavimų ten visur padaugėjo. Tik prisiminkime artimos praeities Dominikos Respublikos įvykius: kai grėsė jai komunistų sukilimas, didelį tarpininkavimo vaidmenį suvaidino to krašto popiežiaus nuncijus. 1967 m. rugpiučio 24 d. Bolivijos vyskupai kreipėsi į valdžią, užstodami darbininkus angliakasių, nurodydami jiems daromas skriaudas ir reikalaudami atlyginimų pakėlimo.

Būtinomis reformomis yra susirūpinę taip pat pasauliečiai ir kunigai. 1967 m. Venecuelos Caracas mieste pasauliečių socialiniai ekonominės organizacijos rašte krašto vyskupams skatina susirūpinti reformomis krašte ir Bažnyčioje. Tarp kitko, to krašto katalikai 1958 m. prisidėjo prie diktatūros nugriovimo, kai bažnyčių varpai paskelbė generalinį streiką, o katalikai studentai pradėjo akciją, pasibaigusią Jimenez nuvertimu.

Pernai Tikėjimo Metų proga daugybė

kunigų iš viso žemyno kreipėsi ilgu trylikos puslapių laišku į vyskopus, dėstydami labai vargingą liaudies ekonominę stovį, kuris joje gesina tikėjimą ir kuriam ugdyti būtinais reikia reformų. Tokių kunigų bendrų raštų ypač daug parašyta vyskupams įvairiuose kraštuose praėjusių metų Tarpautinio Eucharistinio Kongreso proga Kolumbijoje. Toksai kunigų protesto raštas buvo parašytas ir Argentinos valdžiai teigiant, kad ji per mažai rūpinasi skurdo šalinimu Santa Fe, Chaco ir Tucuman provincijose.

Tikėjimo Metų proga pasirodė ir vadinasis "Brazilijos 300 kunigų raštas vyskupams", kuriame Bažnyčia kaltinama tylėjimu ir kuriame raginama neteisingumą aštriai pasmerkti.

1966 m. liepos 31 d. Dominikos Respublikos vyskupai kreipėsi į valdžią, kad kovotų su neraštingumu. 1967 m. liepos 30 d. jie vėl kreipėsi, kad turtų paskirtis yra visiems tarnauti, kad nuosavybės teisė turi ribas ir kad galima ją nusavinti, kai to reikalauja visuomenės gerovė.

Labai svarbus 1967 m. rugpiučio mėn. paskelbtas 18 vyskupų (kurių 9 — iš Brazilijos) pareiškimas pasauliui, pavadintas Trečiojo Pasaulio vyskupų manifestu. Jame sakoma, kad Bažnyčia nėra neatjungiamai susirišusi su jokia valdžios sistema, o mažiausiai su tarptautiniu pinigų imperializmu. Todėl ji turi atsiriboti nuo neteisingumą palaikančios santvarkos ir bendradarbiauti su kita teisingesne santvarka. Bažnyčia, anot manifesto, neturi bijotis reformų, nors jos ateitų jėgos keliu, nes ir dabar milijonų žmonių išnaudojimas naikina tautas.

Kai kur vyskupai viešai spaudoje paskelbia pavardes neteisingų darbdavių, jiems uždėdami oficialias bažnytines bausmes. Taip, pavyzdžiui, praėjusių metų sausio mėn. padarė La Vegas vysk. Flores Santana Dominikos Respublikoj, didžioje spaudoje pasisakydamas prieš mažžemių darbininkų skriaudėją Ramoną Cordero. Vyskupas spaudoje šaukėsi valdžios teisingumo skriaudžiamiesiems.

Tai kovai už socialinį teisingumą vyskupai steigia organizaciją. Brazilijoj 33 vyskupai, vadovaujami arkivysk. Helder Cama-

ra, sukūrė Išlaisvinantį Moralinio Spaudimo Sąjūdį, kurio tikslas yra siekti vispusių, vargstantiems išlaisvinti reikalingų reformų.

Nesitenkindami raštais ir protestais. Lotynų Amerikos vyskupai griebiasi labai apčiuopiamų pasiaukojimo žygių. Prie tokių žygių reikia priskaityti 1948-1952 m. Čilėje, Barrio Alto vietovėje, pastatytas kunigų seminarijos pavertimas 220 lovų ligonine. 60 seminaristų, kardinolo Silva Henriquez parėdymu, gyvens senuose pastatuose vargingoje Čilės sostinės dalyje.

Socialinis skurdas ir II Vatikano susirinkimo dvasia neramina sąžines, kai tenka skirti didesnes lėšas kam nors, kas nebūtina. Didžiausias maldininkų kelionės tikslas Dominikos Respublikoje — Marijos garbei skirta paprasta šventovė, vadinama *Nuestra Señora de la Altagracia*. Prieš kelerius metus ten buvo pradėta statyti didinga šventykla, bet 1968 m. vyskupas suabejojo, ar verta tęsti brangią statybą, kai tiek vargo aplinkui, ar tai būtų sutaikoma su II Vatikano susirinkimo skelbiama paprastumo ir neturto dvasia. Todėl 1968 m. balandžio 11 d. dviejuose didžiuose krašto dienraščiuose jis pakvietė visuomenę tuo klausimu pasisakyti.

Lotynų Amerikos kraštuose net atsiranda vyskupų, kurie palieka savo vyskupijų rūmus, užleisdami juos visuomenės gerovės tikslams — ligoninėms, prieglaudoms ar kitoms labdaringsiems įstaigoms.

Kolumbijos vyskupai savo praėjusių metų konferencijoje Bogotoje pareiškė pasiryžę atiduoti bažnytines žemes vargšų įkurdinimui. Tai jau yra padariusi Bažnyčia Čilėje, Ekvadore, Brazilijoje. Taip pat kai kurių to žemyno valstybių vyriausybės yra pradėjusios dalinę žemės reformą, kad ir nenusavindamos didžiųjų privatinių žemių. Tai reformai patarnauja valstybinės žemės, iš valdžios atpirtos savininkų nenaudojamos žemės ir kai kur jau suminėtoms bažnytinės žemės. Jau keliolika metų kaip tokia žemės reformą praveda krikščionių demokratų valdžia Čilėje. Panašią reformą jau nuo 1962 metų vykdo Kolumbijos valdžia, kuri jau išdalijo 2.250.000 hektarų valdiškos žemės 63,500 šeimoms. Nusavinusi 110

savininkų nenaudojamų žemių, ji padalino dar 56,000 hektarų.

Tačiau Bažnyčios ar valdžios gražūs gestai didžiųjų žemės savininkų nejaudina. Jų supratimu, teisingumo ir artimo meilės vykdymas yra "komunizmas". Pavyzdžiui, kai Zipaquiros vyskupas prikišo vienam turtuoliui, kad jis net po 6 žemės reformos metų dar tebeturi niekam nenaudojamos tuščios žemės ištisus plotus, turtuolis jį pavadino komunistu. Vyskupas jam atsakė: "Taip, aš esu komunistas, nes laikausi Jono XXIII ir Povilo VI mokslo".

Prie Lotynų Amerikos žygių žemynui gelbėti reikia priskaityti vietinių ir ten dirbančių svetimtaučių kunigų dalyvavimą protesto eisenose, streikuose ir kurstymą neteisingumui priešintis. Ne vienas jų buvo ištremtas iš to žemyno kraštų. Kai kurie kunigai po mažai sėkmingų žygių iš desperacijos įsijungė į partizanų eiles kovoti prieš krašto valdžią, palaikančią neteisingas socialines sąlygas. Žinomiausias tokių partizanų buvo Camillo Torres, pavyzdingas jaunas kunigas idealistas, 1965 m. įsijungęs į partizanus Kolumbijoje ir žuvęs susidūrimu su valdžios kariuomene. Savo viešame laiške visuomenei jis buvo pasisakęs, kad jis tokio žygio griebėsi iš artimo meilės. Anot jo, "aukščiausias matas, apsprendžias žmogaus veiksmus, turi būti meilė, antgamtinė meilė. Aš imu ant savęs visą riziką, kurios iš manęs šis matas reikalauja".

Šio kunigo pasiaukojimas, virsta heroiška legenda šiandienėje Lotynų Amerikoje. Tokių kunigų, tapusių partizanais, yra ir kituose Lotynų Amerikos kraštuose.

LOTYNŲ AMERIKOS VYSKUPŲ RAŠTAS

1968 m. rugpiūčio 18-25 d. Bogotoj, Kolumbijoje, dalyvaujant popiežiui Pauliui VI įvyko 39-asis Pasaulinis Eucharistinis Kongresas. Tuo po to, rugpiūčio 26 — rugsėjo 7 d., Medeline posėdžiavo II Lotynų Amerikos Vyskupų konferencija. Šie abu svarbūs įvykiai mus domina, kiek jie yra prisidėjo Lotynų Amerikos socialinei-religinei krizei pagydyti.

Svarbiausias popiežiaus žygis eucharistinio kongreso metu buvo jo susitikimas su

G. Valiūnienė, Toronto, Ont.
 "Ruduo tvenkinyje" (laimėjo
 atžymėjimą). Medžio šakų at-
 spindys prietemos tirštose spal-
 vose, lapai žėri saulėje.

20C tūkstančių kaimiečių, susirinkusių netoli Bogotos rugpiūčio 23 d. socialinės enciklikos *Populorum Progressio* paskelbimo metinėse. Savo kalboje jis jiems pareiškė: "Jūs esate mums Kristus... mes atėjome pagerbti Viešpaties jumyse..." Toliau popiežius užtikrino, kad gins jų reikalus, smerkdamas neteisingus turtingųjų ir vargšų socialinius santykius bei reikalaudamas reformų, kad skatins turtingąsias tautas remti neturtin-gas. Tą pačią dieną, kalbėdamas įvairiems visuomenės sluoksniams, popiežius ragino darbininkiją vienyti savo teisėms ginti. Nors minėtoje socialinėje enciklikoje popiežius buvo numatęs kraštutinius atvejus, kai prislėgtieji gali griebtis prievartos bei revoliucijos, čia jis pabrėžė, kad, nors prievartos pavartojimas dažnai yra kilnių teisingumo motyvų remiamas, tačiau jėgos naudojimas prieštarauja evangelijos dvasiai; prievartos pasiekti padariniai nėra sėkmingi. Šiuo paskutiniu pabrėžimu nesigriebti jėgos

popiežius atsiliepė į Lotynų Amerikos katalikų tarpe paplitusias diskusijas apie gali-mą jėgos pavartojimą neteisingai socialinei santvarkai pašalinti. Nemažas skaičius šiaip katalikų ir kunigų vis labiau buvo pradėję pasisakyti už revoliuciją, nesitikėdami kitom priemonėm priėti prie sėkmin-gų reformų.

Pasisakyti prieš jėgos vartojimą dalinai popiežių lenkė ir pačios Kolumbijos sąly-gos, nes kolumbiečiai nėra pamiršę baisių jėgos pavartojimo pasekmių jų pačių kraš-te. Kai 1948 m. nužudžius Kolumbijos libe-ralų partijos vadą, tarp liberalų ir konser-vatyviųjų buvo kilęs kone pilietinis karas krašte, tada ištisi kaimai buvo išžudyti ir sunaikinti. Gal todėl, atidarydamas Lotynų Amerikos vyskupų konferenciją, popiežius dar pakartojo, kad "Bažnyčia negali soli-darizuoti nei su neteisinga santvarka, nei su neapykanta, pagrįsta prievartos jėga".

II Lotynų Amerikos vyskupų konferenci-

joje dalyvavo 155 vyskupai, 137 kunigų atstovai, vienuolių bei pasauliečių atstovai, patarėjai ir kitatikiai-stebėtojai. Svarbiausias socialiniu atžvilgiu konferencijos darbas buvo *Documento basico* paskelbimas. Šis dokumentas buvo ruošiamas ilgesnį laikotarpį prieš konferenciją, atsiklausiant to žemyno visų vyskupų. Žemyno padėtį analizuojant, dokumente sakoma, kad žmonės, pamatę socialiniu neteisingumu paremtus skirtingumus, nėra pasiryžę toliau skurde gyventi ir kad jie gali net griebtis jėgos tai padėčiai pašalinti. Ne paslaptis, anot dokumento, kad žemyne viešpatuoja revoliucingos nuotaikos, reikalaujančios pakeitimų, ir todėl neturėtų niekas nustepti, jei tuo būdu būtų paruoštos sąlygos revoliucijai, nes ir dabartinis stovis yra prievartos vaisius, kurs prieštarauja žmogaus vertingumui. Reikėtų, taip tęsia vyskupų raštas, verčiau stebėtis liaudies kantrybe, kuri metų metais pakelia tą stovį, kuris, visų išugdytos sąžinės žmonių supratimu, yra nepriimtinas.

Kalbant apie tą stovį, tame dokumente sakoma: "Lotynų-amerikietiškoji tikrovė yra tragiška ir ji reikalauja greito bei sėkmingo atsakymo... Svetimas kapitalas... viešpatuoja be kontrolės... jis didėja ir nėra suinteresuotas pasilikti krašte... Gyvenimo lygis pačioje didžioje gyventojų dalyje yra kraštutiniai žemas... Atlyginimas, bendrai imant, yra toks, kad jo nepakanka net būtiniausiems reikalams patenkinti... Lotynų Amerikos žmogus, labai ilgai neturtą pakėlęs, atbunda... nesąmoningai pakeliamas neturtas pavirto sąmoningai jaučiamu skurdu... Valstybė, kuri viską monopolizuoja,... nekontroliuoja krašto turtų šaltinių... Propagandos dėka Lotynų Amerika stovi pagundos akivaizdoje pasiduoti prievartos pavartojimui... Tie sluoksniai, kurie save laiko krikščioniais, yra labiausiai atsakingi už tą neteisybės padėtį. Tos padėties paveikti, labiausiai socialiniu atžvilgiu jautrūs žmonės, kaip studentai ir darbininkai, praranda pasitikėjimą Bažnyčia. Pirmiau socialinės doktrinos vaizdo sužavėti, jie pagaliau nusivylė, kai jiems paaiškėjo, kad krikščionys nesiryžta jos vykdyti".

Pasisakydami dėl galimo jėgos panau-

dojimo prieš šią neteisingą santvarką, toliau vyskupai dokumente sako, kad žemynas neginčijamai yra prievartos padėtyje, kurią reikia pakeisti; drauge jie klausia, kokių sąlygų reikėtų revoliucijai pateisinti. Reaguodami į popiežiaus *Populorum Progressio* raštą, pateisinantį sukilimą ginantis nuo tirono, Lotynų Amerikos vyskupai savo rašte sako, kad ir viešojo valdymo sistema gali būti tironiška. Tos sistemos dėka turtingieji, kurių rankose galia, spaudžia kraštų valdytojus, kad šie reformų neleistų.

Toliau vyskupų raštas svarsto aplinkybes, kurios galėtų revoliuciją pateisinti, bet kurios yra sujungtos su rizika, ar nevirs pilietiniui karu, ar neįsikiš svetimos valstybės ir ar naujoji revoliucijos sukurta valdymo forma nesukurs dar didesnio pavergimo. Revoliucijai pateisinti reikėtų dar įsitikinti, kad nėra jokios kitos priemonės neteisingumui pašalinti. Viską suglaudus, vyskupų raštas daro išvadą, kad dabartinė Lotynų Amerikos padėtis, dar neturi tų visų aplinkybių bei sąlygų, kurios revoliuciją galėtų pateisinti. Pagaliau kreipdamasis į turtinguosius, raštas sako, kad, jei privilegijuoti sluoksniai priešinsis būtinoms gilioms reformoms ar savo privilegijas gins jėga, tada jie patys bus atsakingi prieš istoriją, jei revoliucija išsivers.

TARP KŪJO IR PRIEKALO

Kritikuodami Lotynų Amerikos vyskupų *Documento basico* raštą, kai kurie iškelia tą momentą, kad jis per pavojingai prileidžia revoliucijos galimybę ir skatina klasių kovą. Kiti teigiamai vertina jį, nes raštas rodo padėties pavojingumą ir pažadina apsnūdusias turtingųjų sąžines...

Konservatyvieji katalikai ir turtingieji, ypač Brazilijoje, šių gyvenimiškų socialinių klausimų kėlime įžiūri komunizmo infiltraciją į Lotynų Amerikos Bažnyčią. Jie ne kartą Romon yra siuntę skundo raštus su skaitlingais parašais, prašydami suvaldyti "komunistuojančius" vyskopus ir kunigus. Tuo tarpu šimtai kunigų ir kelios dešimtys vyskupų reikalauja griežtų žygių reformos srityje. Kita konservatyviųjų vyskupų dalis nepasitiki socialiniai nusiteikusiai. Jie la-

biau pasitiki konservatyviaisiais, kurie yra susibūrę į Braziliečių Draugiją Tradicijai, Šeimai ir Nuosavybei Ginti. Kaip Brazilijoje, taip ir kituose Lotynų Amerikos kraštuose katalikų dvasiškai ir tikintieji šio socialinio klausimo pagrindu yra suskilę.

Vyskupų konferencijos metu susirinkę vyskupai gavo daugiau kaip 800 kunigų iš įvairių Lotynų Amerikos kraštų pasirašytą raštą, kuriame pasisakoma labai radikaliai ir net priartėjama prie galimybės panaudoti jėgą prieš neteislingumą. Rašte sakoma, kad nereikia maišyti neteisingos išnaudojimų naudojamos prievartos su teisinga prievarta, kurios turėtų griebtis išnaudojamieji savam išsilaisvinimui. Rašte reikalaujama aiškiai iškelti tą prievartos stovį, kuriame šimtmečiais gyvena žmonės, drauge skelbiant jų apsigynimo teisę. Reikia, anot rašto, aiškiai ir stipriai raginti šio žemyno krikščionis prisidėti prie Lotynų Amerikos žmogaus išlaisvinimo ir teisingesnės santvarkos sukūrimo. Reikia pagaliau duoti krikščionims laisvę pasirinkti labiau tinkamas priemones tai laisvei ir geresnei santvarkai pasiekti.

To paties reikalavo ir Lotynų Amerikos Krikščionių Sindikatų Sąjunga savo rašte popiežiui. 1968 m. rugpiūčio 15 d. ji pasisakė prieš Bažnyčios atstovų paternalizmą tikinčiųjų atžvilgiu ir prieš nepakvietimą darbininkijos organizacijų atstovų į Lotynų Amerikos vyskupų konferenciją. Anot šio laiško, jie nori iš Bažnyčios ne žodžių, bet veiksmų.

Kuo toliau, tuo radikaliau girdimi nerimavimo balsai, reikalaujantys veiksmų. Vis dažniau kaltinama Bažnyčia dėl jos nerūtingumo, o drauge su tuo dažnėja atskirų vyskupų radikalūs pasisakymai. Ekvadoro ir Bolivijos vyskupai pareiškė, kad esamos padėties neteisinga prievarta provokuoja prievartos veiksmus vargstančiuose. Avellanedos vyskupas Argentinoje spaudos konferencijoje pasakė, kad, prieš smerkiant prievartą (t. y. tą, kurią galėtų pavartoti skriaudžiamieji), reikėtų atidžiai pasvarstyti tuos veiksmus, kurie į ją veda. Rio de Janeiro vyskupas Fragozo Brazilijoje, nors ir pasakė, kad kunigai neturėtų eiti su partizanais, tačiau pridėjo, kad jis nepa-

smerktų tų, kurie tai padarytų, atsisakę savų pareigų.

Iš Bažnyčios reikalaujami ir nesulaukiami stipresnių žygių, 1968 m. rugpiūčio 11 d., sekmadienį, katalikų sąjūdžio Jaunosios Bažnyčios 200 narių, drauge su keliais kunigais visai dienai užėmė Čilės sostinės Santiago katedrą.

Katalikai pasauliečiai, galvodami, kad Bažnyčia nėra ryžtinga, daug kur Lotynų Amerikoje reikalauja iš jos, kad tuose dalykuose, kurie liečia juos, nebūtų sprendžiama be jų. Su tokiu prašymu į Bažnyčią pernai kreipėsi žymesnieji Puerto Rico vyskupijų pasauliečiai atstovai. Panašiai pernai liepos gale reikalavo ir Meksikos 48 organizacijos, atstovaujančios keturis milijonus narių, pareikšdamos norą matyti šiais laikais Bažnyčią atviresnę diskusijoms su pasauliečiais ir jų kritikais.

Gal tokių pasauliečių kreipimosi įtakoje pernai Bolivijos keturi vyskupai ir 45 kunigai, dirbantys ganytojavimo darbą angliakasių rajonuose, susirinkę Potosi mieste, paskelbė manifestą, pasisakydami stovį visų kovų prieš neteisę priešakyje ir bendradarbiausią su darbininkų bei kitomis organizacijomis, kurios krašte kovoja už žmogaus teises. Jie pasisako tai darą, kad šiuo savo ryžtingumu paliudytų krikščionišką meilę, be kurios jų visas gyvenimas būtų tik apgaulė.

Tikrai Lotynų Amerikos Bažnyčia stovi tarp kūjo ir priekalo, nes turtingieji savo turtą laisvu noru neatiduos, gi jų pačių pastatytos valdžios prieš jų reikalus neis ir radikalių reformų nepraveš. Nepasisakius už revoliuciją, liaudis vis labiau links į komunizmą, jo propagandos veikiama. Pasisakius už ją, nėra daug galimybių, kad ji katalikams pasisektų, kai tuo tarpu komunistai, pasinaudodami ja, galėtų laimėti valdžią ir vienos rūšies vergovę pakeisti dar didesne. O be to, revoliucija galėtų virsti ilgu pilietiniu karu, kurs, nualinęs kraštą, neatneštų sukilėliams jokio laimėjimo. Neveltui ir Lotynų Amerikos vyskupai savo didžiajam pagrindiniam rašte pripažįsta, kad pavartojimas jėgos prieš neteisę yra viena sunkiausių problemų, kuri šiandien sprendžiama Lotynų Amerikoje.

KŪNO IR DVASIOS KONFLIKTAS DVIDEŠIMTAJAME AMŽIUJE

Ištraukos iš spaudai ruošiamos knygos

“Meilė Dvidešimtajame amžiuje”

PETRAS MALDEIKIS

Konfliktas kultūrinėje ir pasaulėžiūrinėje plotmėje. Kūno ir dvasios konfliktas neapsiriboja vien individo vidinės pusiausvyros problemomis. Jis mūsų amžiuje yra pavirtęs visuotiniu pasaulėžiūrinio konflikto, išaugusiu iš vienašališkai formuluotų teorijų bei laiko dvasios tendencijų, veikiančių šių laikų žmogaus meilės sampratą. Mūsų amžius pergyvena tendenciją, siekiančią sumažinti reikšmę dvasinės meilės, kuria yra daugiau pagrįsta krikščioniškosios kultūros meilės samprata, ir vis daugiau atpalaiduoti seksą. Vadinamoji seksualinė revoliucija yra ne kas kita, kaip vienašališkas nusigręžimas nuo dvasinės meilės principų, nebematant žmoguje gilesnio prado ir viską suvedant tik į biologiškai pagrįstas žmogaus laikymosi formas. Kai kam ji atrodo savotišku seksualiniu apsėdimu, dezintegruojančių meilės sampratą, šeimą ir moralę. Ta prasme kūno ir dvasios konfliktas jau nebėra vien atskiro individo dvasinių ir biologinių tendencijų nesusiderinimas, o visos vakarų visuomenės susvyravimas dėl jos iki šiol besilaikomų principų tvirtumo ir jai gresiančio moralinio chaoso prasmės. Giliau pažvelgus, ir šiame netikrume yra ne kas kita, kaip tas pat kūno ir dvasios konfliktas visuotinė prasme. Jam suprasti tenka susipažinti su tais faktoriais, kurie teoriškai išplėtojo kai kuriuos vienašališkumus ir praktiškai juos išpopuliarino.

FREUDO ĮTAKA

Freudas yra padaręs šio amžiaus meilės

sampratai labai didelę įtaką, griaudamas Platono ir krikščionybės kilnios meilės supratimą ir ją suveddamas į seksualinio polinkio veiklumo sferą. Būdamas XIX amžiaus antroje pusėje vyravusio pozityvizmo auklėtinis, jis buvo ištikimai pasisavinęs jo mokslinio materializmo principus ir pagal juos interpretavęs ne tik meilę, bet ir visas psichinio bei dvasinio gyvenimo apraiškas, vienaip ar kitaip jas išvesdamas iš instinktų. Jų tarpe jis labai didelį, tiesiog vyraujančią vaidmenį priskyrė seksualiniam instinktui. Į šio instinkto sferą tiesioginiu ir netiesioginiu būdu jis įjungė ir tuos žmogaus pergyvenimus, kurie neturi nieko bendra nei su gyvybės perdavimu, nei su seksualiniu veiklumu apskritai.

SENSACINGAS MOKSLINIŲ DUOMENŲ POPULIARINIMAS

Seksas be meilės šiais laikais yra dažnai populiarinamas su įvairių mokslų atliekamais intymaus gyvenimo tyrimais. Žmogaus fiziologija, biologija, psichologija, antropologija, sociologija ir kiti mokslai dažnai paskelbia naujų duomenų, padedančių giliau suprasti seksualinių reiškinių esmę, jų prasmę bei jų vaidmenį žmogaus gyvenime. Bet knygų ir žurnalų leidėjai, siekdami pelno, tokius intymaus gyvenimo tyrimų duomenis išreklamuoja, padaro juos sensacingais, tuo ne tik sukeldami jaunų žmonių tos srities dalykais susidomėjimą, bet ir aštrindami jų polinkinį smalsumą...

Taip mokslinė literatūra tam tikrai žmonių daliai yra pavirtusi sekso bei meilės informacijų šaltiniu... Ryškiausiu tokių mokslinių tyrimų, turinčiu tendenciją populiarinti seksą be meilės, reikia laikyti Indijanos universiteto zoologijos profesoriaus A. G. Kinsio ir jo bendradarbių paruoštą dviejų tomų veikalą apie vyrų ir moterų seksualinę laikymąsi.

SEKSAS MODERNIOJE KŪRYBOJE

Nuo vidurinių amžių didesniuose literatūros kūriniuose dažniausiai yra parodoma didelė meilė, dažnai besibaigianti tragiškai. Tai lyg ir sudarė tradiciją, kad meilės tema gali būti traktuojama tik labai rimtai... Tačiau naujųjų laikų literatūroje meilę sumenkino jos atsipalaidavimas nuo tų principų, kurie ją darė kilnią. Modernioji kūryba jau nebesidomi kilnumu. Tas kilnumo nepaisymas morališkai sumenkino ir joje vaizduojamą meilę. Moderniojoje kūryboje meilė jau dažniausiai nebejungia šeimos ir neretai išvirsta į sekso žaidimą su žmonėmis. Netekusi pagarbos moraliniams principams, ji pati pasidarė daug kur amorali. Dėl to kūryboje jau nebekyla moralinių konfliktų tais atvejais, kur seksualinė meilė prasilenkia su moraliniais principais. Tokie prasilenkimai kūryboje jau laikomi savaime suprantamu dalyku. Meilė, kuri neprieina iki seksualinės išraiškos, moderniojoje literatūroje yra laikoma neįtikinama ir nenatūralia. Dėl to šių laikų literatūroje rečiau beužtinkama graži meilė. Tokia meilė yra laikoma sentimentalumu, tikusiu tik sentimentaliesiems laikams ir sentimentaliai kūrybai... šių laikų literatūra su meile be sekso paprastai neišsiverčia. F. Sheenas tą tendenciją apibūdina sakydamas, kad modernioje literatūroje meilė degeneravo į seksą. Seksas čia vaizduojamas nebe kaip meilės tam tikras atžvilgis, o kaip instinkto dominuojanti aistra. Kas normaliai yra intymu, tą literatūroje leidžiama parodyti atviriau ir natūralistiškiau. Iš kai kurios literatūros šių laikų priaugantieji žmonės įsigyja suvulgarintos meilės supratimą dažnai anksčiau, negu jie būna giliau susipažinę su rimta meile.

TECHNIKOS IR MASĖS ĮTAKA

Šių laikų meilės sampratą veikia ir bendra neasmeninė laiko dvasia bei šių laikų pažangos tendencijos. Iš tokių neasmeninių įtakų prisimintini yra technikos pažangos vyravimas ir modernaus žmogaus sumasėjimas.

Didelė techniškiosios pažangos persvara prieš dvasinę pažangą atsiliepia visose gyvenimo srityse, neišskiriant nei meilės... Kur meilė pateko į didesnę technikos pažangos įtaką, ten joje labiau prasikišo racionalumui labiau prieinamas jos atžvilgis — seksas... Spausdinimo gamyba siūlo šių laikų žmogui begales techniško pobūdžio žinių apie intymų gyvenimą ir jo svarbą suveda į techniškąją pusę. Kapitalas, panaudodamas techniką, filmo, televizijos ir pigios literatūros pagalba sutelkdamas žmogaus dėmesį į pigiai parodomas meilės scenas, sumažino sekso intymumą ir padarė jį atvirų svarstymų bei pokalbių tema. Techninė sąmonė sumažino atsakingumą jausmų pergyvenimo srityje...

Meilė yra giliai individualus ir intymus pergyvenimas, kenčias nuo pašalinių žmonių įsiterpimo. Tuo tarpu masiniame gyvenime, kur žmonių gausumas priartėja prie minios, žmogus jau negali išvengti kitų įsimašymo įtakos, ir jo pergyvenimai bei nuotaikos yra sąlygojami jį apsupančios — aplink jį gyvenančios ir visur sutinkamos masės nuotaikų. Ta masinė nuotaika silpnina bei drumsčia artimesnius bei intymesnius ryšius tarp atskirų individų. Anoniminės masės formuojamas žmogus nemoka giliau prisirišti. Masinė aplinka nesudaro sąlygų meilės romantikai ir giliausiam kito asmens vertinimui... Mažiau domėdamasis nematerialinėmis vertybėmis, jis mažiau vertina ir kito žmogaus, kaip asmenybės, vertybes. Jam ir meilė atrodo daugiau tik sentimentas, o ne vertybė.

Po įvadinųjų pastabų apie šių laikų teorinį ir praktinį pakrypimą sekso link sekančiame "Laiškų Lietuviams" numeryje bus aptariamas pats kūno ir dvasios konfliktas ir pastangos tą konfliktą teigiamai išrišti.

ATSAKANT

KAS DAROSI SU KATALIKŲ BAŽNYČIA- AR JI PROTESTANTĖJA, AR . . . KRIKŠČIONĖJA?

*Pasikeitimų laikotarpy tikintiesiems kyla daug neaiškumų.
Vienas jų svarstomas šiame atviraime pokalbyje.*

PONIA ONA: Bažnytinės reformos palietė kiekvieną kataliką ir kiekvieną kiek skirtingai, savaip, žodžiu, individualiai. Tačiau kiekvieną, išskyrus fanatikus, privertė susimąstyti.

KUNIGAS TRIMAKAS: Tai tiesa. Žmonija pergyvena stambius ekonominius, socialinius ir idėjinius pasikeitimus. Savaimė suprantama, kad ir Bažnyčios instituciją paliečia keitimosi banga. Vieni gi žmonės yra linkę permainingoms, kiti — ne. Panašiai ir katalikai. Permainą priimti sunkina dar du dalykai: 1) permainingoms nepripratimas ir 2) permainų nesupratimas. Pirmasis sunkumas: ligšiolinė Bažnyčios institucija daug dalykų „užkonservavo“ — katalikai nepripratę, kad kas bažnytinėje santvarkoje keistųsi. Antroji sunkenybė: Bažnyčiai keičiantis, kai kurie, nesugebėdami atskirti, kas esminga, kas ne, ima jaustis, jog iš po jų kojų smunka pagrindas.

PONIA ONA: Pirmiausia, galvojanti kataliką nustebino ne tiek liturginiai pakeitimai apeigose, kiek esminiai, susiję betarpiškai su tikėjimu, su katalikų dogmomis.

KUNIGAS TRIMAKAS: Jūs galvojate, kad Katalikų Bažnyčioje įvyko esminių pakeitimų? Leiskit man atvirai pasakyti, kad aš nei vieno tokio esminio pakeitimo nepastebėjau. Rodos, kad nei Katalikų Bažnyčia jokio pakeitimo neprileido. Gal vienas kitas pavienis teologas bando kitaip kai kuriuos tikėjimo dalykus aiškinti, bet tikrai ne pati Bažnyčia. Prašau duoti pavyzdį, ką Jūs turite galvoj, tai sakydama.

PONIA ONA: Štai nuo amžių šv. Juozapas, buvęs Marijos globėju ir sužadėtinu, staiga viso-

se maldose pasidarė jos vyru (husband). Paaiškinimo jokio. Bent mūsų parapijoje. Vadinasi, nieko tik negalvok! Skelbėme, kad sužadėtinis — turėjai tikėti, dabar sakome, kad jis buvo Marijos vyras — priimk kaip tiesą... ir baigta. Bet ar ne protestantai netiki Marijos Nekaltu Prasidėjimu?

KUNIGAS TRIMAKAS: Leiskit man iš karto pasakyti, kad visa, kas yra susiję su šv. Juozapu, nėra esminis dalykas krikščionybei, nes šv. Juozapas nėra centrinis krikščionybės asmuo. Legaliai, t. y. pagal žydų Įstatymą, šv. Juozapas buvo Marijos vyras, o Marija — jo žmona (žr. Mato 1, 19 ir 24), bet jis „jos nepažino, kol ji pagimdė“ Jėzų (Mato 1, 25). Marija Jėzų pradėjo „iš Šventosios Dvasios“ (Mato 1, 18, tarp kita ko, toks pradėjimas Jėzaus, Marijai liekant mergele, nėra Nekaltas Marijos Prasidėjimas; šia pastarąja privilegija Marija buvo apsaugota nuo gimtosios nuodėmės). Marijos skaistumui užakcentuoti buvo imta Juozapą vadinti jos sužadėtinu, o mene jį vaizduoti seniu, su praplikusiu pakaušiu. Šiais gi laikais, grįžtant prie tikrovės, Juozapas vėl vadinamas Marijos vyru (mišių kanone lotyniškai — sponsus; angliškai — husband, nors lietuvių vertime netiksliai — sužadėtinis). Taigi, nieko esminio nepakeista.

PONIA ONA: Kai šiandien kunigas po šv. mišių su liturginiais rūbais eina į prieangį, kad pasisveikintų su parapičiais, ar tai nėra sekimas protestantų-liuteronų bažnyčių papročiu? Tegul visa tai ir tos vienybės siekimo vardan, bet ar tikslas pateisina priemones? Jeigu Katalikų Bažnyčia yra vienintelė, kaip neklai-

dingą, tai kaip ji gali daryti tokius pakeitimus ne tik išorinėse apeigose, bet ir esminiuose dalykuose? O yra protestantų, kurie šypsosi taip lyg ir su ironija, taip lyg pergalingai... Girdi, katalikai dabar jau visai susikompromitavo...

KUNIGAS TRIMAKAS: Kunigui eiti po pamaldų pasisveikinti su parapiečiais yra gražu, krikščioniška ir prasminga, bet tai ne esminis dalykas, net ne kulto veiksmas.

Kai žmonės susipyksta, paprastai ima neigti tiek savo kaltę, tiek priešinkuose esant ką gero. Deja, taip atsitiko ir tarp besiginčijančių krikščionių. Ir katalikai ilgai nepripažino, 1) kad ir jų pusėj buvo kaltės ir 2) kad pas protestantus yra daug krikščioniškos tiesos ir gėrio. Tik dabar imama pripažinti. II Vatikano suvažiavime popiežius ir vyskupai pasakė: 1) „Jei sakytume: nenusidėjome, mes darome iš jo (Dievo) melagį“ (1 Jn. 1, 10). Tai pasakytina ir apie nusikaltimus prieš vienybę. Todėl nuolankiai prašome Dievą ir atsiskyrusius brolius atleisti mums, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams“; 2) „katalikai privalo džiaugsmingai pripažinti ir įvertinti atsiskyrusiuose broliuose sutinkamas vertybes, kylančias iš bendro paveldėjimo. Teisinga ir išmintinga pripažinti Kristaus turtus ir galią žmonėse, kurie jį liudija“ (II Vatikano dokumentai“, lietu. vert. II, 33 ir 31 psl.).

Už pasisveikinimą prie bažnyčios prieangio yra daug svarbesnių krikščioniškų dalykų, kurie buvo pas protestantus puoselėjami, o katalikų apleisti, kaip pvz. pasauliečių svarbi vieta ir atsakomybė bažnytinėj bendruomenėj, Šv. Rašto skaitymas (po Reformacijos katalikų Bažnyčioj pasauliečiams buvo net iš viso uždrausta jį į gimtąją kalbą versti ir skaityti). Bet yra ir Katalikų Bažnyčioj krikščioniškų dalykų, nepuoselėjamų pas protestantus. Dabar visus tuos dalykus reikia priimti, pasisavinti — ne kitai grupei patikti, bet Kristui sekti.

PONIA ONA: Bendrai tos visos naujovės, pakeitimai būtų lengviau suprantami ir priimami, jeigu Katalikų Bažnyčia nebūtų taip nuo amžių užakcentavusi to savo neklaidingumo. Daug kas tikrai seniai jau turėjo būti pakeista. Juk jeigu mišiose dalyvaudavo vyskupas, tai prieš jį kunigai - asistentai daugiau linkčiodavo, negu prieš Švč. Sakramentą. Puiku, kad sumažintas tas bereikalingas liturgijoj blizgesys, sumažintas vyresniosios dvasiškuos kultas ir kt.

KUNIGAS TRIMAKAS: Tiesa, neklaidingumo malonė yra didelė Dievo dovana Bažnyčiai, bet žmonėms nelengva pažinti, kur Bažnyčia ją

turi... O pakeitimų tai tikrai daug reikia, nes konservatyvioj, nerangioj centralizuotoj santvarkoj daug kas buvo per ilgai užšaldyta — ypač liturgijoj ir bažnytinėj santvarkoj.

PONIA ONA: Aišku, vieniems vienoki pakeitimai daugiau prie širdies, kitiems kitoki, bet faktas, kad tie pakeitimai daro Katalikų Bažnyčią vis panašesnę į protestantų ar kitų sektų. Anie buvo atskirti, ekskomunikuoti kaip klaidatikiai, bet jie šiandien jokių žymių pakeitimų nedaro, prie nieko jie nesitaiko. Taikomės mes, t. y. taikosi ta neklaidingoji Katalikų Bažnyčia. Netrukus viskas bus taip, kaip pas protestantus.

KUNIGAS TRIMAKAS: Teoretiškai suidealizavus Katalikų Bažnyčią, atrodytų, kad ji negali nei keistis, nei krikščionėti... Bet pažiūrėjus į ją realiai, tikroviškai, matome, kad jos santvarkai ir pačiai jos dvasiai dar įmanoma labai daug sukrikščionėti — ir tam, atrodo, niekad nebus galo (manome, kad tą patį galėtų teigti protestantai apie save, nes ir jie patys pripažįsta nuolatinės reformos reikalą). Tegul tik nei katalikai „neprotestantėja“, nei protestantai „nekatalikeja“, bet visi tegul krikščionėję a — pagal Kristaus mokslą... tada pasidarys panašesni Kristui, na — ir vieni kitiems... žinoma, gera prasme.

Paviršutiniškai žiūrint, atrodo, kad Katalikų Bažnyčia panašėja į protestantų. Apsvarščius giliau pakeitimų tikslus, esmę ir motyvus, suvokiama, kad svarbieji pakeitimai (nors jie pakol kas daug kur nelabai ryžtingai pravedami) katalikus vis labiau sukrikščionina: pavyzdžiui, pasauliečių atsakingas įsijungimas liturgijon ir bažnytinin gyveniman, vyskupų apaštališkas kolegiškumas, dialogas Bažnyčioj ir už jos ribų, Šv. Rašto didesnis vertinimas, konkretus socialinių problemų sprendimas pasauliui bei paskiruose kraštuose ir kt. (Kai kurie šie pakeitimai pas protestantus jau įvykdyti ar vykdomi; kai kurie — ne).

O nekatalikai krikščionys katalikų nebevaadinami „klaidatikiais“. Pagrindinai jie, — t. y. tie, kurie tiki Dievu, Švč. Trejybe, Kristumi kaipo Dievo Sūnumi — yra kristotikiai (krikščionys) kaip ir katalikai.

Žinoma, šie atsakymai temos neišsemia. Patariu perskaityti visus II Vatikano susirinkimo dokumentus, kurie šiuos klausimus nagrinėja nuodugniau ir autoritetingiau; katalikų ir kitų krikščionių santykius specialiai aptaria Dekretas apie Ekumenizmą.

AKIRAČIAI

ŽINGSNIAI BROLIŠKO SUGYVENIMO KRYPTIN

Pasisako lietuvių evangelikų - katalikų ratelio

dalyviai

Tiek Katalikų Bažnyčia, tiek daugelį krikščionių apjungusi Pasaulio Bažnyčių Taryba nuoširdžiai pritaria visų krikščionių bendravimui. Iš katalikų pusės — II Vatikano suvažiavimas į tas krikščionių vienijimosi pastangas "žvelgia su džiaugsmu", nes jo paties "vienas pagrindinių... tikslų yra atstatyti vienybę tarp visų krikščionių" (žr. "II Vatikano dokumentus", lietu. vert., II, 23-24 psl.). Iš kitų krikščionių pusės — Pasaulio Bažnyčių Taryba savo visuotiniame suvažiavime Uppsaloje 1968 m. nutarė siekti kuo glaudžiau bendradarbiauti su Katalikų Bažnyčia. Ekumeninis sąjūdis plinta visose tautose. Palankiai ir net su džiaugsmu jis priimtinas ir lietuvių išeivių tarpe. Keli asmenys čia pasisako, kokią reikšmę jiems turėjo dalyvavimas lietuvių ekumeniniame ratelyje, kuris Čikagoje veikia jau 3 metus.

Manyje slypi nenumalšinamas noras daugiau pažinti, daugiau suprasti, kas vyksta tikėjimo srityje. Lietuviai reformatai ir liuteronai tebuvo pažįstami vien iš geografijos vadovėlių skaitlinių ar užuominų mūsų istorijoje. Bet raišės ir skaičiai prisimiršta, nepalikdami tokio įspūdžio, kaip žmogaus susipažinimas, suartėjimas.

Toks atmintinas pirmasis susitikimas! Stovėjome melddamiesi, garsiai išpažindami tikėjimą Kristumi ir ieškodami kiekvienas savyje brangiausio žemėje daikto — jo meilės šviesos.

Metai bėga. Mes susitinkame lyg seni bičiuliai su naujais įspūdžiais. Ir lietuvis liuteronas tapo artimas ir mielas savo gilia meile evangelijai. Su pasididžiavimu klausiausi p. Dilienės pasakojimų. Pasaulinio masto suvažiavime ji kalbėjo už savo tilią, kenčiančią tautą ir jos tikinčiuosius. Dabar supratau, kad visi jie, buvę tolimi ir nepažįstami, yra gyva mūsų tautos dalis su savo įnašu į gyvenimą.

Gailutė Valiulienė

Ekumeninis judėjimas remiasi giliu troškimu, kuris buvo paties Kristaus išreikštas žodžiais "... kad būtų viena". Šiais laikais jaučiamas pagyvėjimas siekti dvasios vienybės krikščionių tarpe. Mūsų aplinkoje tos dvasios konkreti apraiška yra lietuvių protestantų ir katalikų ekumeninis būrelis. Mano manymu, pats faktas, kad mes, drauge susirinkę, galime bendra malda kreiptis į Dievą per mūsų Išganytoją Jėzų Kristų, duoda vilties, kad toks bendravimas padės mums suartėti. Artimesnis ryšys duoda galimybių nuoširdžiau ir atviriau paliesti mums visiems rūpimus klausimus religinėje plotmėje, o taip pat pasidalinti laiko keliamais rūpesčiais, liečiančiais visus žmones.

Tokio būrelio svarba ir yra mūsų atsivėrimas vienas kitam ir prisidėjimas prie tos Kristaus maldos savo asmeniniu veikimu.

Irena Kairytė

Man atrodo, kad pirmaisiais metais mes per daug apribojom savo pokalbius — mes džiaugėmės esą kartu ir nuolat pabrėžėm, kad mes, katalikai ir protestantai, turime susitikti ir kalbėtis. Ar nereiktų eiti toliau, tiesiog prie bendro teologijos studijavimo? Ką šiandien reiškia būti krikščioniu — to negalime suprasti, atmetę vieną (protestantų ar katalikų) teologinio mintijimo tradiciją. Ar nebūtų prasminga bandyti kartu į tai gilintis?

Aušrelė Liulevičienė

Per tuos porą metų susipažinom, susidraugavom — bet tik būrelio nariai. Neįstengėm draugystės ryšiais sujungti mūsų bažnytinių bendruomenių. Aišku, jau daug padaryta, jei vieni į kitus vis rečiau žaibais besisvaidom, tačiau ir katalikų, ir protestantų bendruomenės dar vis junta, kad mes galim gyventi vieni be kitų. O tai negerai, nes tai neteisybė. Manau, kad tik tada pajusim priklausą tai pačiai šeimai, jei rasime progų kartu dirbti ir kartu

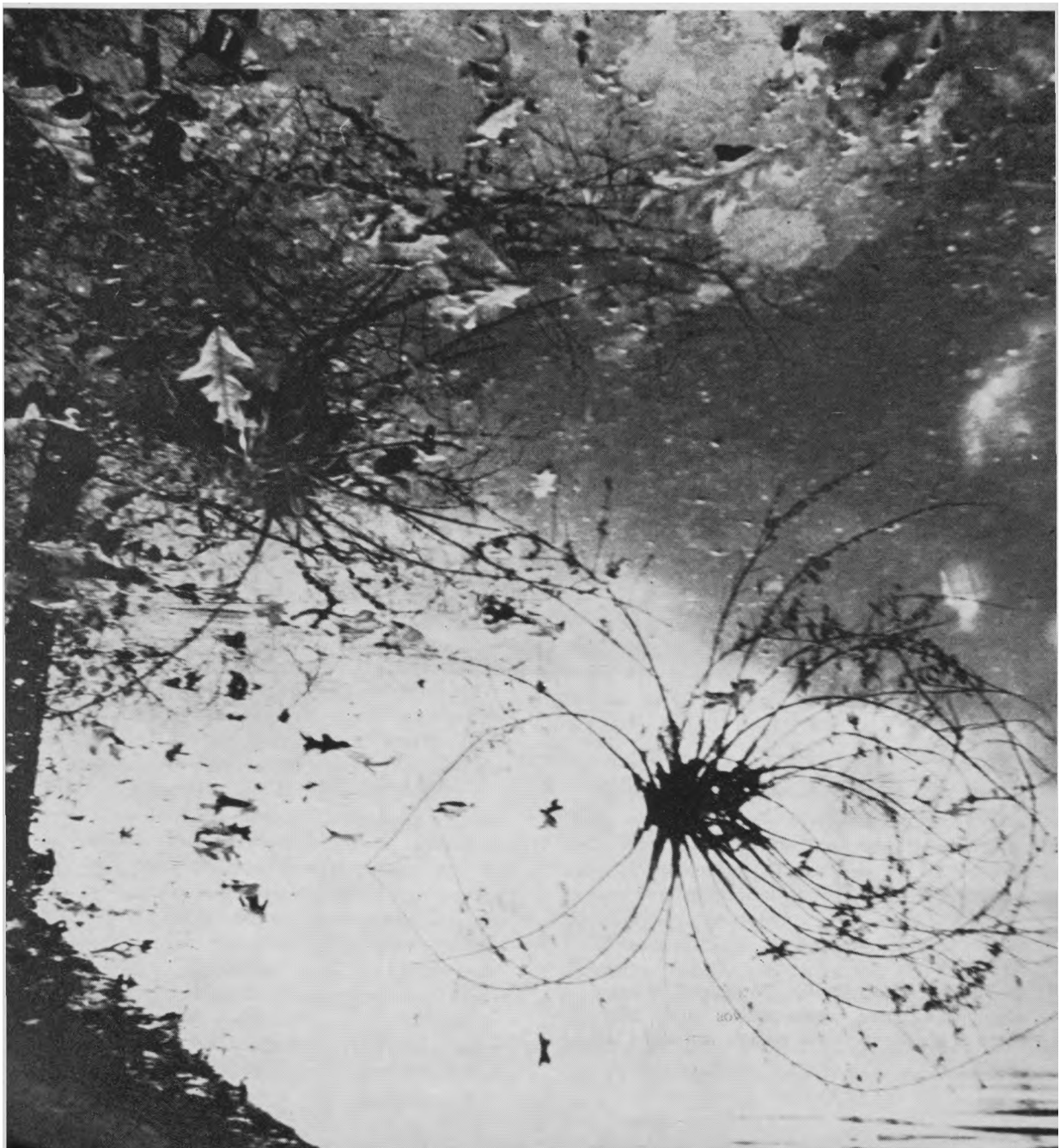
K. Daugėla, Bedford, N. H. "Spalvos" (pirmoji premija). Įvairiaspalvių kėdžių paradas: juodos, baltos, geltonos, rausvos, mėšvos. Spalvotoje skaidrėje akcentas krinta ant rausvosios spalvos kėdžių, šioje nuotraukoje labiau akcentuojasi šviesiosios, ypač baltosios ir geltonosios, vietomis net praradusios kėdžių formas.

J. Maleiška, Cicero, III. "Karvės raudonaj pievoj" (antroji premija). Visa pieva rausva; medžiai, ypač viršūnės — ryškiai raudonos. Neįprastai Idomus spalvų derinys, kuris juodoj nuotraukoj visiškai pradingsta.

G. Valiūnienė, Toronto, Ont. "Ruduo"
(trečioji premija). Šviesos ir silueto
žaismas, beveik monochromatiški at-
spalviai.

A. Valiūnas, Toronto, Ont. "Atoslūgis" (laimėjo atžymėjimą). Kuone rausvos spalvos smėlio gūburiukai su melsvo atspindžio vandens srovelėmis tarpuose.

melstis. Ar neturėtume daugiau apie tokias progas pagalvoti?

Arūnas Liulevicius

Per ilgai tarp katalikų ir protestantų nebuvo pozityvios komunikacijos. Kristaus mokslo viena pagrindinių idėjų yra meilė. Tačiau mes, krikščionys, jo mokslo sekėjai, per šimtmečius neįstengėme ar nenorėjome vieni kitus pažinti ir suprasti. Tai vienas liūdniausių krikščionybės reiškinių. Mes kalbame apie meilę artimui, net priešui, bet jos neįsivaiciame savame tarpe.

Ekumeninis judėjimas bando šį mums taip jautrų reikalą išspręsti pozityviai, per komunikaciją. Pradėdami vieni su kitais kalbėtis, mes galime vieni kitus pažinti, suprasti ir vieni kitiems padėti. Tai būtini žingsniai broliško susgyvenimo kryptin.

Irma Laisvėnaitė

Aš esu išauklėtas tiksliai aptartomis katalikiškomis religinėmis sąvokomis ir esu išamontintas pareiga būti joms ištikimas. Dėl to kiekvienas religinis mišinys man savaime neatrodė viliojantis.

Tačiau kai aš, kai kurių asmenų paveiktas, įsijungiau į ekumeninį sąjūdį, aš ne tik nepajutau kokio religinio nuostolio, bet, priešingai, mano religinis gyvenimas pasidarė intensyvesnis. Aš kai ko išmokau iš brolių protestantų, nepatirdamas nuostolio savo katalikiškumui. Sis bendravimas atidengė man kai kuriuos krikščioniškus bruožus, prie kurių aš ir anksčiau ne kartą sustodavau savo mintyse, bet jie man nepasidarydavo labai praktiški. Šių bruožų pavyzdžiu gali būti krikščionio atvirybė kiekvienai tiesai ir kiekvienam gerui, nepaisant to, kur jis bebūtų randamas ar sutinkamas.

Mūsų laikais, kaip sakoma, pasaulis darosi mažas. Įvairios tiesos iš visų žemės pakraščių mus veiks, juo toliau, juo labiau. Dėl to sugebėjimas kritiškai, bet kartu ir pozityviai įvertinti kiekvieną dorynę ar religinę tiesą darysis vis labiau ir labiau reikalingas. Dėl to man atrodo, kad protingai dirbamas ekumeninis darbas yra mūsų laiko diktuojama pareiga.

Negana to. Man nauju ryškumu kyla priešakis faktas, kad pagrindinė kliūtis, kliudanti žmonijoje krikščionybės apaštalavimui yra ne išorinė, bet išvidinė, būtent krikščionių konfesinis suskilimas. Kol mes, krikščionys, negalime pasiekti žmoniško dialogo tarp įvairių krikščionišku konfesijų, kol ne kartą vieni griauiname, tai, ką kiti statome, tol mes nesame tinkami žmonijos misijonieriai. Aš nesiūlau jokio tiesų išsižadėjimo ar lengvo kompromisinio visų problemų išsprendimo. Tačiau aš

siūlau dialogą su krikščioniu, nepaisant to, kad jis kai kurias tikėjimo tiesas formuluoja kitaip negu aš.

Kun. Vytautas Bagdonavičius, M.I.C.

Lietuvių evangelikų - katalikų ekumeninis būrelis Čikagoje veikia jau trejus metus. Daug yra nuveikta, bet jeigu abiejų konfesijų lietuviai parodytų daugiau krikščioniškos meilės, galėtume veikti dar geriau ir plačiau. Tuo tarpu tas veikimas liečia beveik tik būrelio narius. Ekumeninė dvasia jame stovi gana aukštai. Gal būtų, ekumeninio būrelio nariai — greičiausiai dėl laiko stokos — užtenkamai neišvysto veiklos skleistą tą kilnią idėją tarp lietuvių. Plačiausiai veikti galėtume per radiją, televiziją, o ypač per spaudą.

Ekumeninis susipratimas yra labai lėtas procesas. Todėl, nežiūrint didelių veikimo atsirbojimų, turime savyje gyvą viltį, kad ekumenei idėjai priklausys ateitis.

Kol kas reikia pasidžiaugti, kad mūsų būrelio dėka vis tik daug pasieкта. Jame nutolimo ir nesupratimo dvasia kaip ir išnyko. Linkime, kad abiejų konfesijų bažnyčių vadovybės suprastų geriau, negu iki šiol, šio laiko uždavinius ir išeitų iš savo bažnyčios kolektyvinio egoizmo.

Kun. Povilas, Halina ir Erika Dilai

Ekumeninis sąjūdis lietuvių tarpe tėra vakar gimęs kūdikis. Jis tegyvena vien tik idealistų ir entuziastų būrelio dėka. O tačiau, turint galvoje, kad mūsų maža tauta naikinama tėvynėje ir nyksta čia nutausdama, mums reikia susirūpinti, kaip visiems lietuviams vis labiau susijungti. Ekumeninis sąjūdis kaip tik ir jungia visus, nes juo bandoma pastatyti tiltus tarp konfesijų, iki šiol mus skiriančių viens nuo kito. Jis mūsų tarpe ugdo tą krikščionišką nuotaiką, kurios lenkiami mes, lietuviai, ar tai katalikai, ar kitų bažnyčių krikščionys, galime su meile žiūrėti vieni į kitus.

Kun. Alfonsas Grauslys

Per 3 metus pastebėjau abiejose pusėse (kiek tai dar galima krikščionis skirstyti į "puses") esant daug nuoširdžių pastangų vieni kitus suprasti; pamačiau pasišventimo ir pasiaukojimo bendram labui; patyriau esant krikščioniškos dvasios pas vienus ir pas kitus.

Blogos valios užmetinėjimui išvengiame; skirtumus aiškinamės; randame daug bendrų krikščionybei priklausančių esminių bruožų — ypač maldoj ir tikėjime Kristumi. Visa tai griaua sienas ir artina vienus prie kitų.

Taip yra mažam rately. Tuo tarpu evangeli-

kų ir katalikų visuomenės tebesilaiko atokiai viena nuo kitos. Jose vyrauja nesidomėjimas draugiškumu kitiems krikščionims, o retkarčiais prasiveržia su krikščionybe visai nesiderinantys veiksmai. Todėl visai teisėtai vienas ratelio dalyvių nuolat klausia: „Kodėl kiti nesidomi? Ar žmonės tikrai tiki ar tik šiaip priklauso kokiai denominacijai?“

Tik bloga valia galima galvoti, kad krikščio-

nims krikščioniškai suartėti nereikia. Krikščioniška yra trokšti sugyvenimo — ypač tarp pačių krikščionių. Patriotiška yra to siekti lietuvių tarpe. Tam rateliui matau didelį, nors nelengvą uždavinį: būrely susikūrusią dvasią paskleisti plačiau. Šie pasisakymai jau viešai byloja, kad, pagal Šv. Rašto žodžius, „gera yra broliams būti kartu“.

Kun. Kęstutis Trimakas, S. J.

JEIGU ŽMOGUS NESUTINKA SU KITO GALVOSENA

N. Gailiūnienė... Amerikos lietuvių laiškas... Apie mūsų spaudą... Br. Raila... Brazdžionis...

Leiskite Jūsų žurnalo puslapiuose pasisakyti iš dalies apie p. N. Gailiūnienės straipsnį, iš dalies paliesti 1968 m. spalio nr. atspausdintą Amerikos lietuvių laišką ir pagaliau pasisakyti kai kuriais man rūpimais klausimais.

Pirmiausia noriu padėkoti p. N. Gailiūnei už drąsias mintis ir tikrai gerą straipsnį, kokių mūsų spaudoje beveik nėra. Aš visai nenoriu rašyti, dėl ko jis yra geras, nes tam, kam jis patiko, tas žino jo esmę, o kam nepatiko — to nebeįtikinsi.

1968 m. „L. L.“ spalio numeryje atspausdintas Amerikos lietuvių laiškas yra ypač geras, prasmingas ir iškylantis pagrindines priežastis, dėl ko jaunimas stovi nuošalyje ir yra viskam abejingas.

Kiek p. N. Gailiūnienės straipsnyje, tiek minėtame laiške mano dėmesį patraukė jų pasisakymai apie mūsų spaudą.

Aš esu jau keleri metai atvažiavusi iš Lietuvos ir nuo pat pirmos čia įsikūrimo dienos pradėjau atidžiai sekti laisvąją lietuvių spaudą. Tai suprantama, nes juk aš gi niekada neturėjau supratimo, kas tai yra laisvoji spauda.

Bet kuo toliau, tuo labiau aš nusivildavau ypač kai kuriuose mūsų laikraščiuose spausdinamais straipsniais. Ypač nemalonu būdavo tais atvejais, kada vienas laikraštis su kitu pradėdavo tarp savęs svaidytis, kaip sako p. Gailiūnienė, akmenimis. Dar nemaloniau, kai laikraščiai sublizga vadinamaisiais kritiškais straipsniais, kurie persunkti to ar kito straipsnio autoriaus „išgarbinimais“ įvairiais epitetais. Štai ir dabar ko susilaukė p. Gailiūnienė. Man rodos, jeigu žmogus nesutinka su kito žmogaus galvosena, tokiais atvejais yra labai

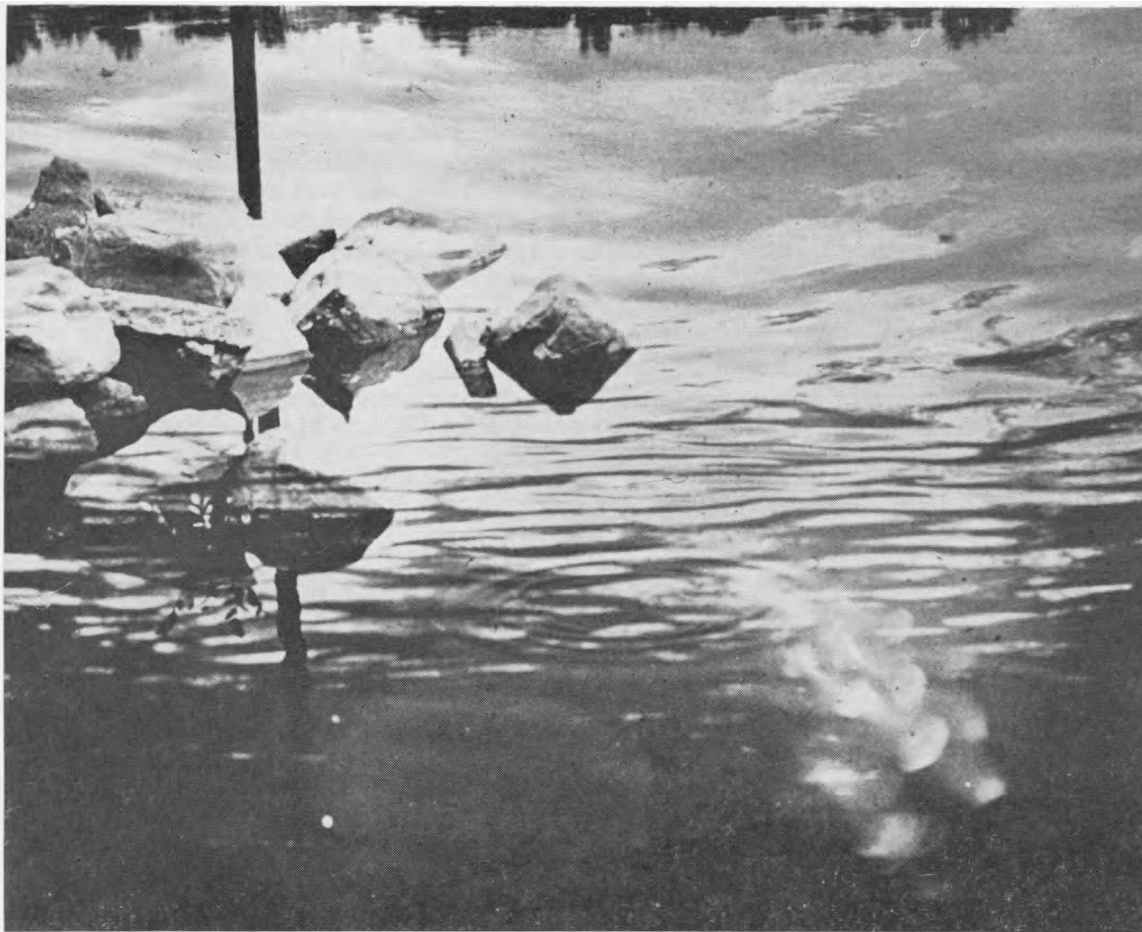
įdomu kritikuoti, diskutuoti, nes mes iš to mokomės, lavinamės, bet ką duoda tokie išsireikškimai, kaip p. Juozo „ne tas paukštis, kuris į savo lizdą dergia“ ir pan. Tuo autorius parodo ne savo sugebėjimą diskutuoti, bet neišsilavinimą.

Arba visai neseniai „Laisvoji Lietuva“ paleido seriją „Dirvos“ bendradarbio Br. Railos adresu: „Raila dirvos traila“. Tokie ir panašūs „perliukai“ buvo jau priklijuoti, berods, p. Stravinskio iš jo paties nuosavo žodyno!

Tarp kitko tas ponas tik tą iki šiol gal ir sugebėjo sukurti, o p. Br. Raila savo išsamiais straipsniais jau yra žinomas ir Lietuvoje (kai Lietuvoje pasirodo pikti straipsniai Br. Railos adresu, žmonės sako: „Bravo, Br. Raila jau vėl kuo nors užmynė ruskiams ant mazolio“).

Skaitydama Br. Railos „Dialogą su kraštu“, kai kuriais atvejais nesutikau su juo, ypač kas lietė Lietuvą, bet tai nereikia, kad reiktų už tai sumaišyti jį su žeme.

Toliau — dabar yra labai opi tema: bendradarbiavimas su Lietuva. Aš, žinoma, visiškai nepritariau krepšininkų išvykai į Lietuvą, nes tai išvis nieko bendro neturėjo su tauta, o tik su jos valdžia. Bet man visai neaiškūs yra tokie teiginiai, kad, jeigu susitinki su žmogumi, atvažiavusiu iš Tėvynės, ir pasikalbi su juo, tai jau tu būsi komunistas, nes tu bendradarbiauji su jais. Ir žmonės yra taip pripratę prie to, kad visi, kas atvažiuoja į Ameriką, net nuolatiniam apsigyvenimui pas gimines, yra apšaukiami komunistais. Pavyzdžiui, mane priškyrė prie šios raudonos kategorijos vien tik dėl to, kad vieniems žmonėms pasisakius turint gimines Lietuvoje, paklausiau kur jie gyvena

— gal kartais jie man pažįstami! Netrukus pasklido kalbos, kad aš renku adresus ir siunčiu į Lietuvą. Tai vienas pavyzdžių, dėl ko nusivyliau dypukais, nes nieko panašaus nesu girdėjusi iš senų ateivių ar net pačių dypukų vaikų. Atvirkščiai — seni ateiviai klausinėjo mane apie Lietuvą, apie paliktus joje draugus, apie dabartines sąlygas. Tą patį patyriau ir iš dypukų vaikų. O tiek, kiek teko pažinti naujų ateivių, tai tik vienam iš jų buvo įdomu sužinoti, kokios dabar Lietuvoje yra jaunimo nuotaikos. Peršasi klausimas, kodėl labai seniai atvažiavęs arba Vokietijoje gimęs lietuvis labiau domisi Lietuva, negu DP? Aš nesuprantu, kaip gali dirbti ir aukotis Lietuvai, jeigu nenori jos pažinti, nežiūrint kokiose sąlygose ji būtų.

Prieš metus Montrealyje vykusioje pasaulinėje parodoje komunistų suruoštoje lietuvių dienoje koncertavo nemažai menininkų iš Lietuvos. Po kiek laiko spaudoje pasirodė pilnas pykčio ir pagiežos J. Aisčio straipsnis su tikrai nepoetiniais išsireiškimais kai kurių atlikėjų adresais ir ypač tų lietuvių, kurie susitiko su

D. Tyjūnėlis, Buffalo Grove, Ill. „Gamtovaizdis“ (laimėjo atžymėjimą). Visas vaizdas — ryškaus raudono atspalvio, beveik be jokio kitų spalvų priemaišio, išskyrus uolas, dėmesio centre, kur raudonumas išsirta į gelsvumą.

savo tėvynainiais. Kiek žinau, tuo metu su lietuviais - menininkais susitikinėjo daug mūsų jaunimo ir iš to buvo nauda, kad į Lietuvą buvo išvežtas gan tikslus supratimas apie išeivijos gyvenimą, ko jie nebūtų patyrę, jei mes būtume stovėję nuošalyje!

Čia jaunimas yra visai mažai susipažinęs su Lietuva. Jis negali jos mylėti ar nemylėti — jis lieka viskam abejingas. Kodėl? Paimkime vėl spaudą. Ką galime joje rasti apie Lietuvą? O štai ką: pirties stogas prakiuro, batai per greit suplyšo, žmonės eilėse stovi ir t. t. Mūsų jaunimas yra gerai susipažinęs su komunistine sistema tiek iš amerikiečių spaudos, tiek iš tėvų pasakojimų, todėl jis žino, kad ne tik Lietuvoje, bet visur už geležinės uždangos „klesti“ leninizmas - skudurizmas. Be to, kiekvienas

laikraštis turi gerus savo politinius komentatorius, kurie specialiai jiems skirtose laikraščio skiltyse informuoja mus apie padėtį Lietuvoje. Tad kodėl gi negalima rasti ką nors įdomesnio ir vertingesnio apie Lietuvą, kuri, nežiūrint visų sunkumų, yra gyva! Bet mes bijome įvertinti tai, kas geresnio ten pasirodo, nežiūrint, kas tai būtų, ar Lietuvos žmonės ar jų darbai!

Iš kitos pusės, ką norėti iš Lietuvos, jeigu mes nemokame (blogiausiu atveju, nesidomime) įvertinti tų žmonių, kurie gyvena čia pat šalia mūsų. Bent mes jų neįvertiname tiek, kiek jie yra užsitarnavę savo darbais ar kūryba! Štai man teko būti Bostone keturių didžiųjų rašytojų vakare. Salė buvo pilna žmonių,

kurių tarpe nemažai jaunimo. Po vakaro žmonės turėjo progos arčiau susipažinti su mūsų rašytojais. Ir čia man buvo didelė ir skaudi staigmena, matant Vytę Nemunėlį, mielą „Meškiuko Rudnosiuko“ autorių, kartais laisvą nuo žmonių. Aš nežinau, ar žmonės — eiliniai vakaro klausytojai — kur nors tada skubėjo, bet aš pagalvojau, kad, jeigu šis žmogus būtų Lietuvoje, tai prie jo — kaip prie Putino — galima būtų prieiti tik per žmonių galvas, nes juk ne be reikalo jam tėvynėje duotas antrojo Maiorinio vardas!

Gerbiamoji Redakcija, paskelbkite dar panašių straipsnių, kaip p. Gailiūnienės, nes juk tai labai įdomu. Ir dar labiau nauja mūsų spaudoje!

V. N.

A. Valiūnas, Toronto, Ont. „Svajonės“ (laimėjo atžymėjimą). Atpažįstami trys vyraujantys atspalviai fone; jie eina trimis ruožais: viršutinis — melsvai violetinis, vidurinis — sutirštintos smėlinės spalvos, apatinis — uolos. Medžiai — balti, kaip ir čia.

Čikagos Marquette Parko pirmosios komunijos mišių pernykštis epizodas nėra niekam malonus. Nors pats įvykis vietinio pobūdžio, bet jo priežastys visuotinės. Čia jis prisimenamas ir svarstomas tik surasti būdus tokių skaudžių įvykių išvengti. Faktų nutylėjimas problemų neišsprendžia. Jas išsprendžia: 1) gera valia, 2) teisių pripažinimas kitiems ir 3), neišvengiamai esant nuomonių skirtumui, bendros pastangos ieškant išeities. Už teisių pripažinimą lietuviškų mišių norintiems tėvams "L. L." redakcija pasisakė 1968 m. lapkričio nr. (398 psl.); šiame numeryje rašo tu teisiu pažeidimu sujaudinta motina (29 - 30 psl.), o 30 psl. spausdinamas platesnis reportažas, siūlantis kai kurias išvadas ieškant išeities.

JAUČIU, KAD TO ĮVYKIO SKAUDUMAS NEATBUKS

"...visa logika, tėvų teisės ir II Vatikano nutarimai pasiliko tik žodžiai ant popieriaus".

Sakoma, kad viskas iš perspektyvos kitaip atrodo. Tai priklauso, žinoma, nuo paties dalyko ir nuo perspektyvos dydžio. Po įvykio, kuris man ir iš perspektyvos kitaip neatrodo, praėjo dar labai mažai laiko, tačiau jaučiu, kad nei už metų, nei už kitų, to įvykio skaudumas neatbuks. Tai konfliktas, įvykęs tarp Marquette Parko parapijos lietuvių tėvų dėl mišių lietuvių kalba pirmosios vaikų komunijos metu. Kad tų mišių buvo žodžiu bei raštu parapijos vadovybė daug kartų prašyta ir kad tie prašymai nebuvo patenkinti, jau plačiai žinoma. Bažnyčia, nors ir dieviška institucija, deja, administruojama tik žmonių, kurių žmogiškosios klaidos ir silpnybės kartais sukelia tikinčiųjų nusivylimą. Tą jautrų faktą paliekant nuošaly, apie minėtą įvykį noriu pasisakyti tik kaip motina, asmeniškai to įvykio paliesta.

Kai buvo renkami parašai tėvų, norinčių lietuviškų mišių pirmos komunijos metu, naiviai stebėjau, kad tėvams klasės, susidedančios iš bent 93% lietuvių kilmės vaikų, lietuviškos mišios nėra savaime suprantamas dalykas. Argi ta lietuviška parapija nebuvo įsteigta, kad lietuviams teiktų religinius patarnavimus gimtąja kalba? Ar ne tuo principu įsteigtos visos šio krašto tautinės parapijos?

Kaip ne kartą tenka gyvenime patirti, taip atsitiko ir šiuo atveju, kad visa logika, tėvų teisės ir II-jo Vatikano susirinkimo nutarimai pasiliko tik žodžiai ant popieriaus. Skaudžiausia buvo tai, kad lietuviškų mišių prašymo kelią ypatingai apsunkino ne kokie šio krašto valdžios parėdymai, ne aukštųjų Bažnyčios instancijų nutarimai, bet... kai kurios lietuvių motinos.

Jau nuo 1968 m. vasario mėn. mokyklos kie-

mas pavirto savotiškos "kampanijos" būstine. Čia grupė pirmos komunijos vaikų motinų nuolat tikinėjo ne tik viena kitą, bet lietuviškos ir nelietuviškos kilmės amerikietės, kad tokios mišios "susikaldys" parapiją, nuskriaus angliškai kalbančiąsias šeimas ir, bendrai imant, eis prieš demokratinius šio krašto principus.

Kodėl, iš tikrųjų, tos motinos taip stengėsi nuteikti parapijiečius prieš lietuviškas komunijos mišias? Ar čia veikė pražūtingasis lietuvių menkavertiškumo kompleksas, ar nelogiškoji tolerancija svetimtaučiai saviškio sąskaiton, ar gal tai, kad tų motinų vaikai į jas kreipiasi jau angliškai? O gal toki elgesį apsprendė mus vis labiau apvaldanti šio krašto pragmatiškoji dvasia: kas neneša apčiuopiamos naudos — nereikalinga. O lietuvių kalba, deja, materialinės naudos neatneša. Vietoj to, dar pareikalauja daug pastangų, sudaro daug rūpesčių...

Į šiuos klausimus sunku rast atsakymus, nes jie slepiasi asmens gėlmėse, tačiau viešosios priežastys, kurias daug kartų per tuos ilgus įtampos mėnesius teko girdėti, buvo:

- kadangi pirm. komunijos klasėj yra keletas nelietuvių, mišios lietuviškai pažeistų jų teises ir būtų nedemokratiška.
- čia Amerika, ne Lietuva.
- anksčiau ar vėliau vaikai lietuviškai vis tiek nekalbės.
- X, Y, Z šeimos parapijai aukoja šimtais. Dolerį duodantieji neturi drįsti statyti bet kokius reikalavimus.
- tėvai, prašę lietuviškų mišių, eina nelegaliu keliu. Tam reikalui apsvarstyti ir nutarti turėjo būti sušauktas visuotinis tėvų susirinkimas.

Gal tos priežastys ir teisingos, nors sunku sutikti, kad tik tam tikra suma pinigų garantuoja religinius patarnavimus. Kad visų lietuvių vaikai ateityje lietuviškai nekalbės, irgi nėra 100% tikra, nes vis dėlto yra nemažai šeimų, kuriose lietuvių kalba tebėra pagrindinė susižinojimo priemonė. Ar tėvų, pageidaujančių liet. mišių savo vaikams, prašymas buvo nelegalus be specialiai sušaukto susirinkimo aprobatos, klausimas irgi pasilieka atviras. Kažkaip sunku tikėti, kad pvz., jei grupė lenkų ar italų prašytų mišių savo kalba lietuviškoj parapijoje, specialus susirinkimas už juos nutartų, ar tas prašymas yra legalus.

Priežasčių už ir prieš lietuviškas I komunijos mišias išdėstymas per tuos mėnesius gal buvo reikalingas, lygiai kaip ir atskirų šeimų apsisprendimas, kokia kalba atlikti religinę praktiką. Tačiau trukdymas už lietuvišką kalbą apsisprendusiems savųjų teisių siekti, vis dėlto pasiliko už ribų tolerancijos, kuria jau minėto įvykio opozicija grindė savąjį nusistatymą. Sunku tikėti, kad toleranciją vienai pusei galima pasiekti kitos pusės netoleravimu ir jog daugumos balso nepaisymas, kad mažuma neužsigautų, yra tas demokratinis principas...

Taip praėjo didžiosios lietuvių parapijos vaikų pirmoji komunija. Atsileido įtampa, nutilo vieni kitiems pasakyti pikti žodžiai. Gal kitais metais nebeatsiras tėvų, kurie norės lie-

tuviškų mišių savo vaikų komunijai, ir jauki kasdienybė tekės įprasta vaga niekieno nesutrukdyta. Vėl bus ramu mokyklos kieme. Vaikučius palydėjusios, vėl kalbės mamos apie orą, ar sekantį balių, ar kokią grandiozišką lietuvių šventę... Juk užsiangažuot lietuvybei patogiaus ten, kur nereikia susidurti su nemalonumais, kur nereikia pastangų... Storas nebesusipratimo stiklas vėl dengs visas, įvairiais pavidalais kraipydamas įvairius įsitikinimus.

O vaikai? Kaip reagavo jie į tai, kas dėl jų vyko? Galiu kalbėti tikrai už savąjį, per naujo rožančiaus ir naujų drabužių žavesį nepastebėjusi net tos, tiek karčių komentarų iš visų pusių sukėlusios, demonstracijos prieš parapijos vadovybę. Bet porą savaitių prieš komuniją kilo reikalas paaiškinti, kad visos kalbos Dievo lygiai leistos, bet su Juo kalbėtis tinkamiausia ta, kuria vaikas kasdien šnekasi su savo mylimiausiais žmonėmis — tėte ir mama.

Baigiant, prisimenu mažutį incidentą iš tos komunijos ryto, kada viena ponija, rodydama į demonstranto nešamą plakatą su užrašu "Mes norime lietuviškų mišių" trumpai paaiškino savo kaimynui: "Tie komunistai!" Kas gali tvirtinti, kad lietuviuose net ir tragiškos padėties neįgauna komiškų bruožų? Taip, kaip ir mūsų nesibaigiančios kovos su... vienas kitu...

*Pirmajai Komunijai
lietuviškų mišių pageidavusi motina.*

[TAMPA lietuvių parapijoj

(Žr. redakcijos pastabas šio "L. L." nr. 29 psl.)

ARŪNAS LIULEVIČIUS

Spalio gale prie Čikagos lietuvių Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčios vaikščiavo demonstrantai su juodomis vėliavomis. Šiuo straipsniu norėčiau pažiūrėti į tai, kas slypi už juodųjų gedulo ir protesto vėliavų. Pirmoje dalyje trumpai atpasakosiu įvykių eigą; antroje — įvykių palietusių žmonių reakcijas. Trečiame skyriuje bandysiu surasti priežastis aštriam nuomonių skirtumui pačių lietuvių tėvų tarpe, ketvirtajam svarstysiu galimybes ateičiai, gi

pačiam paskutiniajam skyriuje stengsiuosi pateikti prieitas išvadas.

Straipsniui medžiaga gauta kalbantis su tuzinu tėvų, kurių vaikai lanko parapijos mokyklos trečiąjį skyrių — jų vaikų pirmoji komunija ir iššaukė minėtą demonstraciją. Jiems visiems (nežiūrint ar jie buvo pozicijos ar opozicijos pusėje) esu dėkingas už malonų sutikimą ir nuoširdų išsikalbėjimą.

ĮVYKIŲ RAIDĄ

Mergelės Marijos Gimimo parapija apima Marquette Parko lietuvių koloniją Čikagos miesto pietvakarinėje dalyje. Parapijos mokyklą lanko 685 vaikai. Iš jų apie keturi šimtai lanko lituanistines pamokas mokykloje, bet lietuviškai kalbančių yra dar daugiau (lituanistinės klasės lankymas nėra privalomas); pagaliau ir vien angliškai kalbančių mokinių tėvų dauguma yra lietuvių kilmės. Mokykloje mokytojauja šv. Kazimiero vienuolės. Nuo liturginės reformos kasdieninės mokinių mišios vyksta anglų kalba. Tuo Marquette Parko parapija skiriasi, pavyzdžiui, nuo Cicero lietuvių parapijos, kurioje kiekvieną penktadienį visi mokyklos mokiniai dalyvauja lietuvių kalba laikomose mišiose, kurias atnašauja pats klebonas.

Lietuvių tėvų ypatingas susirūpinimas pirmosios vaikų komunijos mišiomis prasidėjo 1966 m. Tais metais įvestos tautinės kalbos ir mišių liturgija. Vaikų pirmoji komunija ir mišios buvo pravestos anglų kalba, nors mokytojais buvo paruošę vaikus lietuviškoms apeigoms. Klebonas prelatas Viktoras Černiauskas nepatenkintiems tėvams atsakė, kad jo lietuviškų apeigų tėvai nė neprašė. Sekančių metų rugsėjo 26 tėvai įteikė klebonui prašymą, kad pirmosios komunijos mišios būtų lietuvių kalba. Už kelių savaitių įvykusi pirmoji komunija ir mišios vėl buvo anglų kalba; tik krikšto įžadai ir malda „Tėve mūsų“ buvo pakartoti lietuvių kalba. Buvo manoma, kad mišių lietuvių kalba nepasisėkė gauti dėl to, kad buvo per vėlai kreiptasi, todėl prašymą, kad 1968 m. pirmąją komuniją reiktų pravesti lietuviškai, buvo stengiamasi organizuoti anksčiau ir atidžiau.

Pagrindė reikalą rėmė ir rudenį įvykęs Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos tarybos suvažiavimas Čikagoje. Štai vienas jo nutarimų:

„Pradėkime lietuviškų parapijų atsinaujinimo žygį pagal Vatikano suvažiavimo dvasią, būtent:

1. Lietuviai vaikai turi būti paruošti lietuviškai prie pirmosios komunijos ir pirmoji komunija turėtų būti vykdoma pagal lietuvišką ritualą su lietuviškomis šv. mišiomis.

2. Lietuviškų parapijų mokyklose turi būti lietuviška religijos pamoka, kuri įpratintų lietuvių vaikus prie naujosios lietuviškos liturgijos ir giesmių.

Lietuviškų parapijų mokyklose savaitės būgyje esamos mokiniams privalomos šv. mišios turi būti lietuvių kalba”.

Buvo manyta, kad prašymą 1968 m. pirmąją komuniją ir mišias pravesti lietuviškai parengtins ir tas faktas, kad iš 72 komunijai besiruošiančių vaikų net 60 lanko lituanistinę klasę. Likusių 12 vaikų tėvai daugumoje irgi lietuvių kilmės. Vasario mėnesį iniciatorių grupė suorganizavo prašymą klebonui, kad pirmoji komunija būtų pravendama lietuvių kalba. Prašymą pasirašė 41 tėvas. Klebonas prašymą atmetė motyvuodamas, kad negalima vaikų skaldyti. Pas kleboną kovo 21 lankėsi lituanistinės mokyklos tėvų komiteto atstovai A. Kulyš ir J. Derenčius. Klebonas jų prašymą atmetė. Balandžio 3 su klebonu kalbėjosi pirmąją komuniją priimančių vaikų tėvų ir Lietuvių Bendruomenės atstovai: E. Ambrozaitienė, I. Kazlauskas, dr. J. Kizys, P. Narutis, A. Rušenąs, dr. V. Šaulys, J. Vaičiūnas. Klebonas atsilankiusiems pakartojo, kad pirmoji komunija bus pravesta pagal dviejų metų tradiciją. Rugpiučio 9 kartu su tėvų atstovais pas kleboną apsilankė ALRKF pirmininkas K. Kleiva, ALRKF Čikagos apygardos pirmininkai A. Dzirvonas ir dr. P. Jokubka. Vos tik delegacija paprašė vaikams mišių lietuvių kalba, klebonas nutraukė pokalbį ir išėjo. Delegacija dar dvidešimt minučių laukė svečių kambaryje, iki kol galop paaiškėjo, kad klebonas nežada grįžti atsisveikinti.

Tėvus atstovaujančiam komitetui pasidarė aišku, kad reikia kreiptis pagalbos į bažnytinę vyriausybę. Todėl rugpiučio 28 d. laišku kreiptasi į Čikagos arkivyskupą kardinolą John Cody. Laiške sakoma: „Todėl mes kreipiamės į Jus, Eminencija, kad Jūs paremtumėt lietuvių tėvų reikalavimus ir išsakytumėte, kad pirmosios komunijos mišios jų vaikams būtų pravendamos lietuvių kalba”. Laiške džiaugiamasi Vatikano II susirinkimo įvesta gimtąja kalba bažnytinėje liturgijoje. Primenamos sunkios tikintiesiems sąlygos Lietuvoje. Dauguma lietuvių tėvų, gyvenančių laisvajam pasaulyje, skaito savo katalikiška pareiga išmokyti savo vaikus lietuviškai melstis ir giedoti. Laiškas baigiamas: „Mes žinome, kad Jūsų Eminencija turite atvirą širdį visų mažumų rūpesčiams Jungtinės Amerikos Valstybėse. Mes tikimės Jūsų pagalbos lietuviškos pirmosios komunijos reikale. Jūsų Eminencijos atsiliepinimas bus giliai įvertintas visos lietuvių katalikų bendruomenės ir duos vilties religiniam atbudimui Lietuvoje”. Laišką pasirašė, dr. V. Šaulys, dr. J. Kizys, A. Rušenąs, P. Narutis, E. Ambrozaitienė.

Remdami šį tėvų prašymą, telegramas arkivyskupui pasiuntė ALRKF, moksleivių ateitinių Marquette Parko kuopa, Lietuvių Bend-

ruomenė, katalikų gydytojų korporacija „Gaja“. Atsakymo iš kanceliarijos ilgai teko laukti.

Spalio 3 buvo šaukiamas tėvų susirinkimas parapijos salėje pirmosios komunijos reikalui. Kadangi klebonas atsakė salę, tėvai buvo priversti susirinkti „Gintaro“ užiegos salėje. Susirinkimas buvo gan audringas. Jį plačiai aprašė J. Vaičiūnas „Naujienu“ spalio 25 laidoje. Nesulaukiant atsakymo iš arkivyskupijos kanceliarijos, buvo vėl siunčiami laiškai spalio 5, spalio 8 ir spalio 10. Pagaliau spalio 12 gautas laiškas, kuriuo nurodoma išspręsti reikalą su klebonu. Spalio 13 dr. J. Kizys telefonu kreipėsi į kleboną V. Černiauską, prašydamas susitikimo. Klebonas atsisakė priimti bet kokią delegaciją, nes jis jau sprendimą padaręs: mišios bus anglų kalba. Spalio 14 P. Narutis skambino vyskupijos kanceliarijai ir turėjo progos įdomiai pasikalbėti su kardinolo sekretoriumi kun. David E. Franzone. Spalio 16 kun. Franzone laišku pakartojo dalį telefono pasikalbėjimo: kardinolas Cody yra išvykęs Romon ir negrįš iki mėnesio galo. Sekretorius tegalis pakartoti kardinolo sprendimą, kad reikalą išsiaiškintumėte su klebonu. Po šio atsakymo pasiųsti laiškai į Romos įstaigas ir Lietuvos atstovui prie Šventojo Sosto. Iš Vatikano gautas ne daug sakantis atsakymas.

Pirmosios komunijos diena — spalio 26, šeštadienis. Lietuvių Bendruomenės apylinkės globojo ruošta protesto ir gedulo demonstraciją. Šešiasdešimt žmonių prieš bažnyčią nešė plakatus ir juodas gedulo vėliavas. Apie demonstraciją vėliau rašė apylinkės laikraščiai — *Southwest Herald* ir *Southtown Economist*.

Kas dedasi bažnyčioje? Prieš mišias lietuviškai kartojami krikšto ižadai. Mišių metu giedama viena lietuviška giesmė, neseniai vers ta iš anglų kalbos ir vaikų dar neišmokta, o tėvams negirdėta. Visos mišios angliškai. Šimet lietuviškai nebekartojama nei „Tėve mūsų“. Angliškai atsakinėja vaikai, dauguma tėvų tyli. Nuotaika įtempta, gūdoka.

ŽMONIŲ NUOTAIKOS

Tėvų nuotaikos įtemptos. Ir tie, kurie lietuviškų mišių norėjo, ir tie, kurie jų nepageidavo, — abeji susierzinę. Kandžios replikos bažnyčios paskutiniuose suoluose tęsiasi pašnibždomis ir mišioms prasidėjus. Prieš bažnyčią dar garsiau susikertama. Vieni teigia: „Čia blogiau kaip Sibire!"; gi jiems replikuojama: „Važiuk į Lietuvą!" Pirmadienį pirmosios komunijos dalyviams ir jų tėvams mokyklos motinų klubas ruošia tradicinius užkandžius. Ir čia frontai labai ryškūs. Žmonės susikrimtę ir nustebę

ne tik savo priešininkų, bet ir savo pačių elgesiu. Įkarščio metu pasakytas žodis įbrėžia žaizdą, kuri tik vėliau pradeda pūliuoti.

Ne vienam didelis skausmas, kad, rodos, taip aiškus buvo reikalas, o vis tiek negalėjome susitarti (žr. B. Drungienės straipsnį „Pasaka apie kovą šventoriuje..." lapkričio 20 „Dirvoje"). Vienai jaunai poniai graudu, kad dėjo pastangas vaikams duoti to, ko pati neturėjo progos gauti, augdama toli nuo lietuvių kolonijos, ir šis įvykis yra lyg pasityčiojimas iš jos pastangų. Keista, kad pas daugumą žmonių nejunti kartėlio klebono atžvilgiu. Atrodo, kad jam tik teko vaidinti Amerikoje įprastą rolę. Daug daugiau apmaudo kelia pasauliečių laikysena: neretas tų, kurie akcijai oponavo, gan giliai pergyvena užuominas ir spaudoje kaltinimus, kad jie įtaigoję kleboną nesutikti; nesupranta ir skaudžiai pergyvena kaltinimus, kad „jūs nelietuvės, jūs išdavikės". Iš kitos pusės, akciją rėmusios moterys negali dovanoti opozicijai už nuolatinį priminimą, kad „čia Amerika, ne Lietuva", ir už nenorą suprasti, kad čia tik reikalaujama aiškiai tėvams priklausančių teisių. Ir viena, ir kita pusė kaltina oponentus, kad jie užsiėmę anoniminiais telefono skambinimais, kad mokyklos kieme ir „Gintaro" salėj peržengė kultūringo elgesio ribas. Ir ką padaro aplinka, įtampa ir pyktis: besikalbant su šiomis jaunomis ir elegantiškomis poniomis ramioj namų aplinkoj sunku tiesiog tikėti, kad buvo dienų, kada viena kitai akis žadėjo išdraskyti.

Po metų įtampos, jei reiktų pradėti iš naujo, ar vėl darytum? Į tai ir pozicija, ir opozicija atsako: taip. Motyvas: kova dėl teisybės — dėl tėvų teisių, iš vienos pusės, dėl mažumos teisių — iš kitos pusės. Abejuose apkasuose sutinkama, kad viena gera įvykių išdava: žmonės sąmoningesni, turėjo progos apsigalvoti.

Ne vienas iškėlė paradoksą, kad parapijoms nepriklausančių vaikams nedaromi jokie sunkumai pirmajai komunijai lietuviškai. Tuo tarpu ir tėvai jėzuitai, ir tėvai marijonai atsiprašė negalį padėti lietuviškai parapijai priklausantiems tėvams, kurie norėjo suruošti iškilmingą pirmąją komuniją lietuviškai jų koplyčioj.

Kaip į visa tai reagavo vaikai? Atrodo, kad dauguma pirmosios komunijos dalyvių buvo daugiau susirūpinę savimi negu aplinka. Gal dar reiktų ir prisiminti, kad jie yra šio protestų dešimtmečio vaikai: čia ne pirma ir ne paskutinė demonstracija, kurią jie matys. Aišku, štai vienai mergaitei ir jos draugėms demonstracija „visai nepatiko", tačiau tipiškesnė re-

akcija „jauno vyro“, kuri namo grįžus, tėvai paklausė: „Kodėl žmonės su juodom vėliavom vaikščiojo“. „Tai dėl lietuviškų poterių“, buvo atsakymas, „kiti vaikai manė, kad tai Halloween“. Kitiem vaikam demonstracija buvo parodymas, kad lietuviškai melstis rūpinasi „ne tik tėtė ir mama“. Atrodo, kad demonstracija vaikams jokios traumos nepaliko: šiuo atžvilgiu daug pavojingesnis tėvų ilgalaikis susikrimtimas.

KODĖL OPOZICIJA?

Vienas iš įdomiausių Marquette Parko incidento aspektų yra šis: patys lietuviai tėvai nebuvo vieningos nuomonės. Spaudoje komentatoriai opozicijoje stengėsi matyti raudoną ranką ar bent patriotizmo trūkumą. Tikrovėje dalykai painesni. Žmonių santykiai — tai ne smėlis, kurį kas naktį jūros vanduo išlygina. Anksčiau konfliktai neužmirštami ir nedovanojami.

Marquette Parko lietuvių tėvų tarpe dar ryškiai prisimenama prieš kelerius metus vykusios pastangos reformuoti parapijos mokykloje lituanistinių dalykų dėstymą. Kaip ir kituose atvejuose, taip ir čia buvo įtampos, o susirėmimai paliko abipusį kartėlį. Šiuokart stebėtojas iš šalies matys ne vieną ano meto kovotoją už pakeitimus stovint opozicijos ir „status quo“ pusėje. Jau vien tai verstų abejoti, ar galima opoziciją nurašyti tik lietuviškumo stokos sąskaiton. Čia ne vienam galima rasti norą nestatyti pavojun to, ką jau turime. Kas būtų, jei nauji spaudimai suerzintų kleboną iki to taško, kad būtų uždaryta lituanistinės klasės? Tai nėra grynai išsapnuotas dalykas, nes vienai tėvų delegacijai buvo iš prelado pusės pasiūlyta, kad esama tvarka nepatenkinti tėvai gali savo vaikus iš mokyklos pasiimti. Šita prasme galima interpretuoti ir kontrapeticiją anai 41 pirmąją komuniją priimančių vaikų tėvų peticijai. Šią kontrapeticiją pasirašė 30 tėvų (ne vien pirmosios komunijos klasės vaikų tėvai). Joje teigiama, kad jie patenkinti klebono įvesta tvarka. Aišku, negalima paneigti, kad vienas iš šios peticijos tikslų buvo archiepuskijos kanceliarijoje atverti peticiją, prašančią pirmosios komunijos mišių lietuvių kalba.

Iš pasikalbėjimų atrodo, kad opozicijos moterys turi didesnius ryšius su ankstyvesnės imigracijos kilmės lietuvių veikėjais. Šia prasme gal jie ryškiau pajunta anų veikėjų susirūpinimą, kad naujieji ateiviai savo reikalavimais reiškia pikta kritika tam, kas senųjų ateivių

tėvų buvo sukurta ir jų pačių palaikyta. Jiems ypač skaudu, kad dabartiniai ateiviai neigia pačią angliškai tebekalbančio lietuvio sąvoką. Reiktų tačiau pastebėti, kad ir čia daug racionalizacijos, naujųjų ateivių veržlumas yra natūrali išdava fakto, kad jie nebe svečiai, o savininkai — parapijos ateičiai jų (bent per jų vaikus) užsiangažavimas yra didesnis (jiems svarbu turėti sąvą, o ne juos atstumiančią parapiją), negu paskutinių senųjų ateivių kartu, kurias prie parapijos riša tik tradicija ir vadovybės aparate dirbantys savi žmonės. Ta prasme, angliškai kalbančių lietuvių tarpe nostalgija seniems ramiems laikams yra tik užtušavimas nenoro įleisti į vadovybės klubą tų, kurių diena jau atėjo. Tačiau, net ir tai pasakius, lieka daug teisybės opozicijos dažnai kartojamame pasakyme „neskaldykime vaikų“: nėra gėda garbinti Dievą angliškai, lygiai taip, kaip negali būti gėda garbinti Dievą lietuviškai. Jei visuotinumą vardan anksčiau naudodavom lotynų kalbą, taip dabar, jei prieisime išvados, kad mūsų parapijos bendruomenėn įeina ir angliškai kalbantieji, gali būti visai logiška, kad didžiųjų bendruomenės iškilmų proga turėtume naudoti dabartinę „lingua franca“. Klausimas čia sukasi apie tai: kas yra svečias, kas savininkas mūsų tautinėje parapijoje. Norėčiau siūlyti, kad teisybė reikalauja pripažinti, jog abu esame savininkai: ir tu, kuris mėliau su Dievu kalbi angliškai, ir aš, kuris mėliau kalbu su juo lietuviškai. Abu sugyvensime tik tada, kai vienas kito neįtarinėsim pikta valia. Deja, tam kyla nuolatinė pagunda, kaip kad štai ir šitame telefoniniame pasikalbėjime. Čia spalio 14 d. inž. P. Narutis kalbasi su kun. D. Franzone, kardinolo J. Cody asmeniniu sekretorium.

Narutis: Kunige, klebonas prelatas V. Černiauskas visai atsisako su tėvais šnekėtis ir sako, kad Jūsų raštas jam nėra svarbus.

Franzone: Kodėl jūs norite melstis lietuviškai?

Narutis: Mes esame lietuviai.

Franzone: Bet čia yra Amerika.

Narutis: Todėl, kad čia Amerika, laisvių šalis, tad čia ir mažumos turi laisvę vartoti savo kalbą, o ypač melstis.

Franzone: Keista, tai pirmas pas mus istorijoje faktas, kad lietuviai nori melstis ir mokyti vaikus lietuviškai.

Narutis: Tam mes ir pasistatėme lietuvių parapijas ir bažnyčias, kad galėtume, netrukdydami kitų, melstis.

Franzone: Tos bažnyčios pastatytos ne melstis lietuviškai. Senimas gali melstis lietuviškai,

bet apie mišias lietuvių kalba vaikams — tai nėra nei kalbos (out of the question).

Narutis: Mes, tėvai, turime pilną teisę į vaikų auklėjimą; taip Vatikano II susirinkimo įpareigota. Jūsų atsakymai rodo, kad mums tenka dabar kreiptis į Romą.

Franzone: Aš tik galiu pranešti kardinolo Cody sprendimą, kad jūs kreiptumėtės į kleboną. O kardinolas Cody šiuo metu yra Romoje.

GALIMYBĖS ATEIČIAI

Norint turėti pirmąją komuniją lietuviškai, mes turime įtikinti ne tik savo parapijos kleboną — mes turime įtikinti (ir tai kur kas svarbiau) visą savo parapijos bendruomenę. Bent čia šiuo momentu, prie mašinėlės sėdint, atrodo, kad gali būti gana sunku įtikinti, kad parapijos bendruomenės vienybę mes geriau išreikšim arba tik atskira komunija lietuviukams, arba bendra lietuviška komunija visiems vaikams. Pagalvoję gal ir atrasim argumentų pateisinti anglų kalbai viešojoje liturgijoje (esu tikras, kad daugelis argumentų, skirtų lotynų kalbai pateisinti, būtų dar įtikimesni anglų kalbos atveju). Tačiau tas nereikštų, kad turėtume atsisakyti liturgijos lietuvių kalba šiauresniuose parapijos narių rateliuose. Iš tikrųjų, gal čia ir glūdėtų klausimo sprendimas.

Paskutiniu metu pačių amerikiečių teologų ir liturgistų tarpe kalbama, kad mišių auka bažnyčioje neišbaigia viešosios Bendrijos maldos galimybių. Mišių auka artimų pažįstamų tarpe yra giliai bendruomeninė auka, tačiau visai kito skonio, negu tūkstančio svetimųjų (ar net tūkstančio draugų!) auka. Atrodo, kad ilgai mišių auka namuose taps integrali liturgijos dalis. Norėčiau siūlyti, kad mes pagalvotume apie jos suteikiamas galimybes ir vaikui susitikti su Kristumi pirmojoje komunijoje. Ar lietuviškam temperamentui nėra tinkamiau užmegzti draugystę esant mažam ratelyje negu minioje? Ar nebūtų pirmoji komunija namuose daug giliau prasmingesnis susitikimas su Kristumi. Ir daug natūralesnis — nei baimės dėl baltos suknelės, nei rūpesčio, ar atsiminsi laiku priklaupiti. Ar nevertėtų šį giliai asmeninį pergyvenimą palikti lietuvių kalbai (aišku, jei ji savo ruožtu yra artimesnė negu anglų kalba)? Tada nebūtų svarbu, kad „pirmoji komunija“ yra ruošiamą anglų kalba ar kad rytoj „antroji komunija“ ruošiamą visiems lietuvių vaikams lietuviškai. Norėčiau pabrėžti, kad šis siūlymas nėra grynai teoretiškas, nes daugelyje vyskupijų (pavyzdžiui,

Čikagos) mišios namuose yra ne tik leidžiamos, bet ir pageidaujamos.

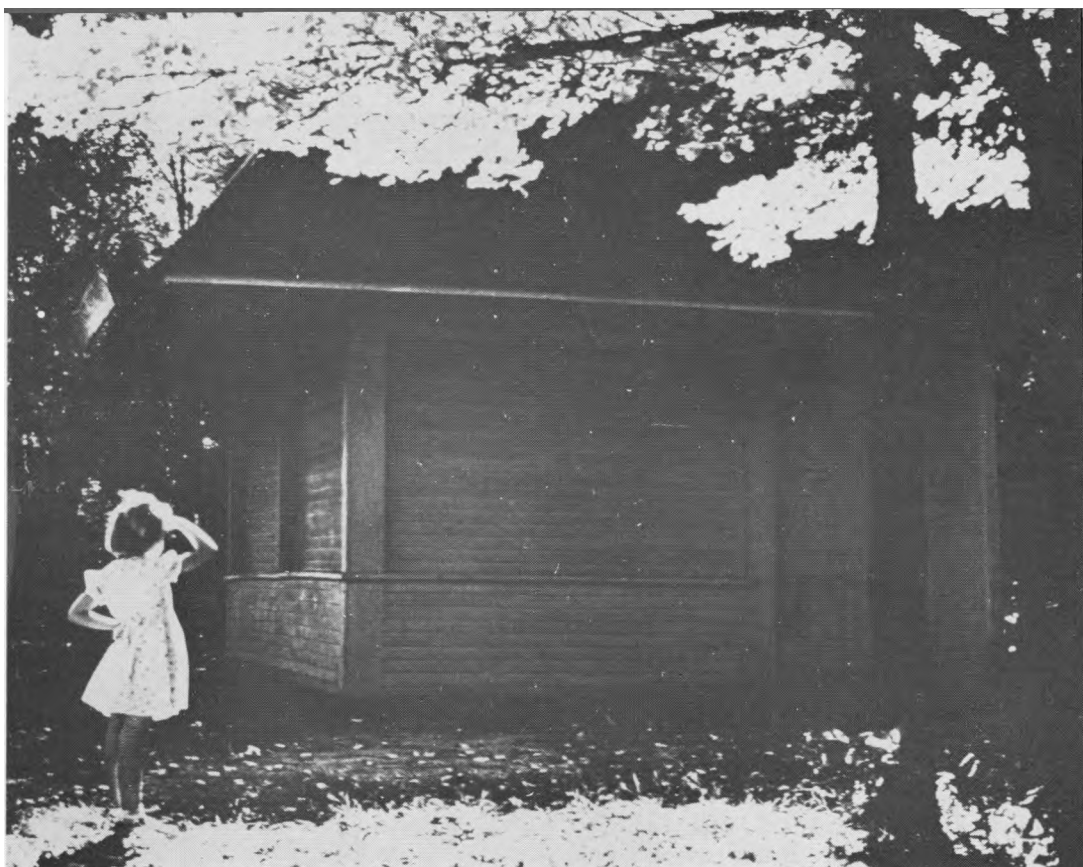
BENDROS IŠVADOS

Kandesnis skaitytojas pastebės — ir visai teisingai — kad siūlymas pirmosios komunijos atžvilgiu primena lapės išvadą apie rūkščias vynuoges. Šiam stebėtojiui atrodo, kad, jei po ilgų pastangų nepasiekiame norimo rezultato, būtų pats laikas pagalvoti, ar to mes iš tikrųjų norime. Visuomet galime kovoti dėl teisybės ir tai, žinoma, gražu — abstrakčiai, nes gali būti, kad, kovą laimėję, atrasime, kad ne to norėjome. Kaip tas tinka šiuo atveju? Man atrodo, kad didžiausia mūsų taktikos silpnybė yra, kad lietuvių kalbos naudojimas liturgijoje yra — ir, atrodo, pasiliks — parapijos klebono geros valios dispozicijoje. Kaip parodė Naručio pokalbis su kun. Franzone, iš aukštesnių bažnytinių administratorių simpatijos nelabai galima tikėtis. Išėitų, kad arbitraciją (tarpininkavimą) tarp bendruomenės ir parapijos klebono turėtume atlikti pačioj lietuvių bendruomenėj. Paskutinis incidentas parodė, kad ir bendrinei ALRKF organizacijai ši arbitracijos rolė nėra visur įmanoma.

Pagrindinis dabartinės situacijos trūkumas yra: neturim „viešosios opinijos“ lietuvių katalikų tarpe. Klausimai, kurie kelia gyvybinius rūpesčius katalikų bendruomenėj, neranda vietos katalikų spaudoje. Štai ir šiuo pirmosios komunijos atveju nei „Draugas“, nei „Darbininkas“ neatspausdino nei žinios, nei straipsnio, nei laiško. Darosi baugu, kad susirišimas su oficialiom bažnytinėmis organizacijom katalikų spaudą paralyžuoja kaip tik tais momentais, kai ji ką nors galėtų padėti. Ko verta yra mūsų spauda, jei ji tyli kaip tik tais klausimais, kurie mus drasko? Ar katalikiškos — ir bendrai krikščioniškos — spaudos uždavinys nėra kaip tik parodyti, kad galime vieni su kitais kalbėti tikrai rūpimais klausimais, vienas kito nepažeisdami? Negalime deginti tiltų tarp vienas kito. Gi dabar įtampos atvejais spauda tuo ir verčiasi.

Lieka tik viena išvada: gyvenimas yra per trumpas, kad sau leistume liuksusą vienas su kitu pyktis. Kovokime dėl teisybės — ir smarkiai kovokime, bet supraskime ir vertinkime vienas kitą. Juk mes vienas kitam labai reikalingi.

35 psl. apačioje: K. Daugėla, Bedford, N. H. „Ruduo“ (laimėjo atžymėjimą). Rudens spalvos šakose ir ant mergaitės.

Viršuj: J. Sablauskas, Cite Deux Montagnes, P. Q. "Krikštolo rutulyje" (laimėjo atžymėjimą). Chaotiniai žalių ir juodai-mėlynų spalvų mišinys.

JAUNYSTĖ

ATSILIEPIMAI Į JAUNO AMERIKOS LIETUVIO LAIŠKĄ

Sutinku su pagrindiniu Amerikos lietuvio pasisakymu (žr. „L. L.“, 1968, 383 p.), kad lietuviai išėiviai turi ypatingos neapykantos negrams...

Daug lietuvių yra ne tik nacionalistai, bet taip pat ir šovinistai. Bet taip pat yra tiek pat, jei ne daugiau, gerų patriotų, kurie myli ne tik savo tėvynę, bet ir gerbia kitų tautų žmones.

Patriotizmo reikia. Amerikos lietuvis minėjo, kad jis norėjęs užsirašyti į Taikos Korpa, bet tėvai uždraudė. Jei jis būtų buvęs amerikietis, būčiau pataręs jam vis tiek išvykti. Bet kadangi jis yra lietuvis, jis taip pat turi išpaireigojimą pirmiausia rūpintis lietuviais... jis galėtų dvejus metus dirbti, pavyzdžiui, Vasario 16 gimnazijoje Vokietijoje.

Amerikos lietuvis sako, kad mūsų karta negali savo problemų spręsti lietuviškuose žurnaluose ir laikraščiuose. Tai klaidingas galvojimas. Žinoma, senesniųjų lietuvių dypukų laikraščiuose, kurie jaunimo nesistengia suprasti, to padaryti neįmanoma. Bet laikraščiuose, kurie interesuojasi jaunimu, vertėtų pasisakyti. Lai tėvai kaltina mus visus, bet juk per amžius tėvai savo vaikus kaltino, ir mes taip kada nors darysime.

Aleksandras Pakalniškis Jr., 18 m., Čikaga

Aš dabar skaitau „Ateitį“, kartais tėvų „Draugą“ ir „Dirvą“, bet vienašališkumo nemačiau. Amerikos blogybės yra daugiau minimos Amerikos laikraščiuose ir žurnaluose.

Dievint J. F. Kennedy gal gerai... Atsimenu, kad jis, išrinktas prezidentu, nesigynė, kad kilęs iš airių tautos. O kodėl jauną Amerikos lietuvių piktina tai, kas primena Lietuvą?

Jis rašo, kad Lietuvoj buvo tas „hero“, kas daugiau konjako išgerdavo. Tas atrodo netikra. Mano tėvai sakė, kad butelis konjako Lietuvoj kainavo virš 30 litų — tai gal tik labai aukštam valdininkui prieinama kaina.

Mano nuomone, mūsų generacijai būtų lengviau, jei straipsniai būtų trumpesni ir aiškesni...

Karolė Veselkaitė, 15 m., Detroitas

Laiške yra daug gerų minčių, bet kalbama bendrybėmis. Mes sutinkam su daug kuo, bet negalima sakyti, kad „visi“ lietuviai tokie. Laiške irgi matoma tik viena pusė.

Sutinkame su laiško autorium, kad kai kurie žurnalai vienpusiški, bet yra išimčių (pvz. „Laiškai Lietuviams“, „Tėviškės Žiburiai“, „Metmenys“). Gal jis ir kiti jaunuoliai galėtų plačiau skaityti.

Pasigendama spaudoje straipsnių apie Amerikos problemas, pvz. negrų, jaunimo, miestų. Mes norim prisidėti prie Amerikos problemų, nes esame jos dalis. Kad išlaikytume savo tautybę, būtina turim išjungti į Amerikos gyvenimą, nes organizmas, užsidaręs savyje, negali sveikai gyventi nei vystytis.

Mes irgi esame sutikusios žmonių, kurie Ameriką vadina „durnių“ kraštu. Bet tai dažniausiai sakoma tų, kurie neseka Amerikos kultūrinio gyvenimo ir, bendrai, patys yra žemos kultūros arba siauros dvasios. Ar tokie žmonės yra geri lietuviai — tai kitas klausimas. Pagarba kitam kraštui suponuoja pagarbą savajam — ir priešingai. Neįmanoma kitą kraštą peikti ir savąj mylėti.

Yra idealas, kad lietuviai būtų „geros širdies, dievoti ir nuoširdūs“; taip, aišku, dažnai nėra. Dažnai girdime neigiamus išsireiškimus prieš žydus, lenkus, vokiečius, rusus ir kitus, ne vien negrus. Mums atrodo, kad mes ypatinai turėtume šias kenčiančias tautas ar grupes žmonių užjausti, nes esame panašioje situacijoje. Pirmiausia turėtume pripažinti, kad patys turime tokių neigiamų nusiteikimų, tada savyje tai gydyti. Aišku, tai nereiškia, kad turime užmerkti akis mus supančiom blogybėm: turim pareigą parodyti Amerikos socialines klaidas, bet konstruktyviai. Siūlome jaunimui iškelti šitokias problemas, kad galėtų lietuviams parodyti teisingą, objektyvų vaizdą.

Mes esame patyrusios, kad daug lietuvių neleidžia savo vaikų į pavyzdžiui, Taikos Korpusą („Peace Corps“). Čia matosi tam tikra: prieštaravimas: tėvai bando vaikus augint idealistais arba bent stiprius idealus turinčiais:

— pvz. mylėk kad ir toli esančią tėvynę, ja

A. Valiūnas, Toronto, Ont.
 "Gamtos abstraktas" (laimėjo
 atžymėjimą). Monochromatinis
 audinys, su aukso spalvos ak-
 centais.

aukokis, bet, kai vaikas tuos idealus perkelia kitai tarnybai, kuri tuo pačiu ir Lietuvai tarnautų, tėvai sukompromituoja save, vaikus ir tuos sunkiai įdiegtus idealus. Aišku, yra daug laimingų išimčių ir šitam. Bet apgailėtina, kad tenka patirti, kaip lietuviai tėvai nustato savo vaikų ateitį, pvz. būsi inžinierius. Ar čia nėra materializmo ženklai ir mūsų tarpe? "Turėsi pinigų, gerą darbą, profesiją, namus..."

Būna daug tuščių kalbų, nesuprantamų ir neaktualių prakalbų. Daug kas gyvena praeitimi, nei nebandydamas tos praeities suderinti su dabartiniu gyvenimu čia. Bet yra ir daug reikšmingų paskaitų, įdomių diskusijų.

Ar pasitraukiant nuo situacijos ar nuo žmonių, galima ką pakeisti? Juk ir jaunimas negali užsidaryti, bėgti. Dialogu išspręsim. Mes negalime užsidaryti ir neturime bijoti.

Mūsų atsakymai į laišką yra fragmentiški, nes sunku atsakyti į bendrybes ir sunku vesti

tokį tolimą pokalbį raštu. Mes su daug kuo sutinkame (ypač, kad yra nelaisvės spaudoj, neigiamų nusiteikimų ir kt.), bet negalime apie tai kalbėti bendrybėmis. Mes, šalia tokių žmonių, pažįstame daug puikių, turiningų, kultūringų lietuvių.

Reikėtų vengti terminų "jų Lietuva, mūsų Amerika." Juk yra "mūsų Lietuva ir mūsų Amerika. Gal jau daug tremtinių gali irgi sakyti "mūsų Amerika" — juk taip turėtų būti.

Yra sociologinis dėsnius, kad kiekviena tauta, ypač mažesnė, nori save statyti aukščiau už kitas, užsidaryti. Bet tai nėra teisinga — taip neaugama.

Gal mes visi galėtume būti tiltais savo tarpe ir su kitais. Būtų daug naudingiau Lietuvai ir visam pasauliui.

*Aldona, Elenutė, Mary Ann, Marytė
 Studentės iš Annhursto Kolegijos*

ŠEIMA

JEI TIK SAVO VYRĄ GALĖČIAU PAKEISTI

Daugelis galvoja, kad amerikietė žmona savo vyrų yra nuolat nepatenkinta, ieško priekabių ir amžinai stengiasi jį pakeisti pagal savo norus. Pasirodo, kad toks galvojimas yra tik mitas.

Ta klaidinga nuomonė buvo sugriauta „Our Ladies' Journal“ apklausinėjimu (1968, vasaris). Buvo atsiklausta žmonių, ar jos tikrai nori pakeisti savo vyrus, ir, jei taip, tai kokių būdu. Apklausinėjime buvo pateiktas sąrašas vedusiųjų gyvenime pasitaikančių 50 nesutartimų — nuo svarbiųjų, kaip „Aš norėčiau, kad mano vyras daugiau su manim kalbėtus“, iki ne taip reikšmingų, kaip pvz.: „Norėčiau, kad mano vyras neužmirštų užsukti dantų pastos tūtelės“.

628 skaitytojų buvo atsiklausta, ar minimas reikalas jų atžvilgiu yra svarbus, ar gana svarbus, ar nesudaro jokios problemos. Tokiu būdu buvo sudaryta puiki proga žmonoms savo vyrus pakritikuoti visuomeniniai priimtiniu būdu ir savęs neišduodant.

Gautieji duomenys parodo, kad, bendrai paėmus, vedę amerikiečiai sugyvena: žmonos savo vyrais yra visiškai patenkintos. Savaiame suprantama, kad šeimos gyvenimo jūroje pasitaiko verpetų, bet netgi ten kur pasitaiko nepasitenkinimų, jie yra konstruktyvūs ir gaivinančiai nesavanaudiški.

Žmonių nuomone, labiausiai keistinas yra jų vyrų nesirūpinimas sava sveikata, nes stipriausiai jos pabrėžė šį teigimą: „Aš norėčiau, kad mano vyras eitų pasitikrinti sveikatos kasmet bent vieną kartą“. 40% — gana svarbu. Šis rūpestis vyrų sveikata buvo papildytas kitais trimis išsireiškimais: 22% žmonių galvoja, jog joms labai svarbu, kad jų vyrai nerūkytų, 11% — kad jie numestų svorį (ir dar 18% — tai gana svarbu); o daug žmonių nurodė, kad jų vyrai dirba per sunkiai (21% — tai labai svarbu; 24% — gana svarbu).

Po rūpestio vyrų sveikata žmonos išreiškė norą pačios būti daugiau pripažintos asmenimis su savo problemomis. „Aš žinau, kad mano vyras grįžta namo pavargęs, bet norėčiau, kad ir jis suprastų, jog ir aš pavargusi“ — 20% atsakiusių pripažino šį teigimą jų pačių atžvilgiu esant labai svarbų, o kitos 26% — gana svarbų.

Stipriai buvo pasisakyta ir dėl to, kad tarp vyro ir moters nėra pakankamai išsikalbama. Daug moterų teigė, kad jų pačių atžvilgiu turėtų būti daugiau išsikalbama (24% — labai svarbu, 21% — gana svarbu). „Aš norėčiau, kad mano vyras tikrai klausytųsi, kai aš jam sakau ką nors, mano nuomone, svarbaus“ — 21% tai labai svarbu. Žmonos taip pat laukia iš vyrų didesnio jausminio švelnumo (15% — tai labai svarbu, 17% — gana svarbu).

Moterys taip pat pageidauja iš vyrų tvirtesnių sprendimų ir daugiau atsakomybės. 16% galvoja, kad labai svarbu, jog jų vyrai dažniau nutartų šeimų reikalais (23% — gana svarbu). 13% labai svarbu (ir dar 23% — gana svarbu), kad jų vyrai retkarčiais joms patartų, ką virti pietums.

Žmonoms, atrodo, jau nusibodo prašyti savo vyrų išvesti jas vakarui. „Aš norėčiau, kad mano vyras pats kartais imtųsi iniciatyvos mane pakviesti vakare išeiti, ne vien palikdamas tai man pačiai planuoti“ — 21% moterų tai labai svarbu, 23% — gana svarbu.

Šie apklausinėjimo duomenys prieštarauja „mitui“, kad amerikiečiai vyrai yra būrai, kurių apsiėjimas žemina jų žmonas. Tik pora atvejų vyrų socialiniam apsiėjime kėlė jų žmonoms rūpesčių: 22% sakėsi, jog joms labai svarbu, kad jų vyrai dažniau eitų į bažnyčią, o 19%, kad jų vyrai išmoktų savo rūbus pasidėti į vietą.

Įdomu tai, kad pasisakiusios moterys beveik visai nenusiskundė lytiniais reikalais. Paklausus, ar jos norėtų, kad jų vyrai iš jų mažiau reikalautų lytiniai, 72% atsakė neturinčios tuo atžvilgiu jokios problemos. Paklausus, gi ar jos norėtų, kad jų vyrai būtų aistringesnį, 76% atsakė neturinčios problemų.

Kas dar „blogu“ vyruose? 15% žmonių teigė joms esant labai svarbu, kad jų vyrai nustotų knarkti (dar 14% — gana svarbu), bet tik 6% manė, kad dvigubų lovų pirkimas joms labai aktualus. Na, o dėl dantų pastos neužsuktos tūtelės galite nesijaudinti: tik 5% žmonių galvoja, kad joms tai labai svarbu... Ar kartais tik likusios žmonos (95%) pačios nesijaučia kaltos, palikdamos dantų pastos tūtelę neužsuktą?

Išvertė G. Valiulienė

ANAPUS

Skyrybos Lietuvoj: kiek ir kodėl?

“Paskelbus 1965 metų gruodžio 10 dienos TSRS Aukščiausiosios Tarybos įsaką, palengvinanti skyrybų procedūrą, Lietuvoje ir Baltarusijoje skyrybų bylų skaičius išaugo dvigubai... Statistika rodo, kad pakartotinių santuokų skaičius didėja kartu su skyrybų skaičiumi. Pakartotinos vedybos jau ne išimtis, o taisyklė... 1966 metais mūsų respublikoje buvo 5370 skyrybų ir 3777 pakartotinos santuokos, 1967 metais 5402 skyrybos ir 3938 pakartotinos santuokos.”

Skyrybų faktoriai: technikos progresas; migracija; urbanizacija; moterų ekonominio savarankiškumo augimas; jaunimo ekonominio savarankiškumo didėjimas; nevienoda socialinė vyro ir moters padėtis; demografinis ir psichologinis 1941-1945 metų karo atgarsis, karas padidino vyrų ir moterų disproporciją; nevykusiai suprasta skyrybų laisvė ir piknaudžiavimas skyrybų teise.

“Didžiausias skyrybų skaičius tenka miestams: Vilnius — 499 (1965 m.), 1045 (1966 m.), 1049 (1967 m.); Kaunas — 479, 931, 938; Klaipėda — 300, 531, 652. Industrializacija, migracija ir urbanizacija visų pirma veikia miesto šeimas. Todėl neatsitiktinai Lietuvoje darbininkai ir tarnautojai sudaro 82,3 procento visų besiskiriančiųjų, o kolūkiečiai — 10,1 procento. Visi kiti — 7,6 procento... Lietuvoje per pirmąjį 1964 metų pusmetį 49,5 procento skyrybų įvyko reikalaujant vyrams ir 50,5 procento — moterims” (“Švyturys”, 1968 m. spalio nr.).

Pigiai ir nemokamai

Džiaugiamės tuo, kas mūsų pačių tautiečių pastangomis tėvynę atsieka. Džiaugiamės, kas yra jų pačių padaryta ir jų pačių gerovei. Tik nepritariame, kad kas nors iš komunistuojančiųjų ar “pažangiečių” ima priskaityti visus laimėjimus tarybinei santvarkai. Kad ir, pavyzdžiui, vieno okupuotą Lietuvą 3 kartus aplankusio lietuvio kai kurie pagyrimai (žr. “Tiesa”, 1968 m. lapkričio 13 d.) toli prasilenkia su faktais, aprašytais to pat laikraščio kitose laidose. Jis giria, kad ir vaistai pigūs, ir medicininė prie-

žiūra nemokama. Vaistai pigūs, bet ar jų yra, ar jie geri? O medicininė priežiūra — nemokama, bet ji kai kada iš viso neprieinama — ir kaip tik dėl tarybinės santvarkos, dėl to, kad visoj jos sistemoj nepakankamai atsižvelgiama į žmones bei jų gerovę. Štai du epizodai...

“Vilnietis V. Morkūnas žūt būt turėjo gauti motinai vaistų. Žmogus pradėjo žygi po sostinės vaistines. Ne visur vienodai jį sutiko. Vienur išgirdo šaltą: “Neturim. Sekantis!” Bet atsirado ir nuoširdžių žmonių. Tamsiaplaukė mergina vaistinėje Nr. 2 jam surado 10 tablečių. Vaistinės Nr. 3 darbuotoja pažadėjo atvežti šių vaistų iš Kauno, jeigu ten jų bus, o vaistinėj Nr. 8 dirbanti moteris, kankinama panašios, kaip ir V. Morkūno mama, ligos, pažadėjo atnešti 30 tablečių iš namų” (“Tiesa”, 1968 m. spalio 20 d.).

“Eidamas į darbą, paslydau ir pargriuvau. Atsikėlęs nebegalėjau pristoti kaire koja. Teko iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Ji atvežė į Vilniaus pirmosios tarybinės ligoninės poliklinikos skyrių. Medikai nustatė kelio sąnario patempimą. Mane nusiuntė gydytis pagal gyvenamąją vietą — į Vilniaus miesto antrosios ligoninės polikliniką. Čia turėjau priiminėti parafino procedūras. Tuoj pat kreipiausi į poliklinikos registratūrą. Budinti paaiškino: pas mus tokios procedūros nedaromos, eik į Aukštųjų mokyklų polikliniką.

Nušlubuoju ten. Veltui. Parafino procedūras antros poliklinikos ligoniams, pasirodo, daro miesto ketvirtosios ligoninės poliklinikos skyrius. Grįžtu į antrąją polikliniką teiraujuosi, koku laiku ketvirtojoje poliklinikoje galima bus atlikti procedūras. “Nežinau”, — trumpai atšauna registratorė. Vėl vilktis su skaudančia koja per visą miestą į ketvirtąją polikliniką? Prašau registratorę paskambinti ir išsiaiškinti. Į mano prašymą ji nereaguoja. Prašau leisti pačiam pasinaudoti telefonu. Irgi negalima!

Rytojaus dieną skambinu į ketvirtos ligoninės polikliniką. Skambus registratorės balsas atšauna: “Kreipkitės į savo polikliniką. Proce-

(Nukelta į 41 puslapį.)

KRIKŠČIONIJA

• Vienuolynai ieško sau vietos

Daugelis vienuolių ordinų ir kongregacijų jau turėjo savo suvažiavimus, kuriuose svarstė, kaip pritaikyti Vatikano II suvažiavimo gaires vienuolynam atnaujinti. Bet tai tik pradžia.

Pasikeitimai pastebimi dviejose srityse: struktūroj ir idėjose. Struktūrinį pasikeitimą paprastai atneša naujų apaštalavimo darbų ieškojimas; taip pvz. IHM (Marijos Nekaltosios Širdies) moterų vienuolių kongregacija pasidalino į dvi grupes: tradicijas tebe palaikančiųjų ir persiformuojančiųjų. Kitos visiškai nebesitiki išsitemkti tradicinėse formose: taip pvz. 1967 m. 22 vienuolės išstojo iš Kryžiaus Dukterų vienuolyno Luizianoje sudaryti naują laisvesni apaštalavimo institutą Milwaukee.

Plinta ir naujos idėjos, pervertinančios bendruomeninį, dvasinį gyvenimą, bet ypač pačius vienuolyninius įžadus. Idėjų linkmės vaizdą galima susidaryti kad ir iš prel. A. Siguro pastabų viename vienuolių suvažiavime: „Neturtas didelei daugumai vienuolių nėra realus: tad kam sakyti, jei tai netikra. Skaistybė teks persvarstyti. Skaistybė reiškia naujai atrastą meilę. Iki šiol problema buvo ne tai, kad būtų stokojama suvaržymų ar perspėjimų meilės atžvilgiu, bet tai, kad nepasisekė krikščio-

niškai išmokyti žmones mylėti. Pasišventinto gi esmė yra ne skaistybė, bet meilė... Nėra sveika nei šventa mokyti ar tikėti, kad viskas, kas pačių vyresniųjų ar jų autoriteto vardu yra sakoma ar daroma, yra automatiškai dieviška, teisinga, tikslu ir gera“. Už paklusnumą pavieniams viršininkams daugumos „sutarimas yra prasmingesnis būdas, nes jis turi visos bendruomenės užnugarį“. Panašiai kalbėjo ir tėv. F. F. Cardegna, S. J., vienam JAV vienuolių viršininkų suvažiavime, kad ateity vienuolynuose nebebus trijų įžadų, bet tik vienas viešas pasižadėjimas pastoviai pasišvęsti vienai bendruomenei.

Praeity buvo laikas, kada krikščionija buvo per daug „suvienuolinta“: atsiskyrusi nuo pasaulio, asketiškai griežta. Šiuo metu tam tikrose srityse vyksta „nuvienuolininimas“ ne tik bendrai Bažnyčioje, bet ir pačiuose vienuolynuose. Kai kas teigia, kad vienuolynai — tokie, kokie jie buvo iki šiol — visiškai išnyks. Tik ateitis parodys, kas išnyks, kas pasikeis. Šių dienų idėjinės ir struktūrinės permainos vienuolynuose kaip tik rodo ne tai, kad vienuoliai vaiko laiko vėjus, bet kad ieško savo vietos moderniuosiuose laikais. Nuo to ieškojimo pasisėkimo labiausiai priklausys vienuolynų ateitis.

K. T.

„LAIŠKU LIETUVIAMS“ tradiciniame parengime 1969 m. kovo mėn. 8 d. Jaunimo Centre Čikagoje bus statoma G. B. Pergalesi komiška opera „La Serva Padrona“. Atvaizde matome tariantis dėl šios operos pastatymo: dail. J. Daugvilą (dekoracijos), redaktorių K. Trimaką, S. J., akt. J. Valentina (režisūra ir vaidybi-

nė partija), D. Kučėnienę (soprano partija) ir Vyt. Naką (baritono partija). Akomponuoja pianistas M. Motekaitis. Libretto i lietuvių k. išvertė ir muzikiniai dainininkus paruošia Iz. Motekaitienė. Kostiumams škicus sukūrė N. Baniėnė.

ŠYPSANTIS

VYRAI APIE ŽMONAS

Medžiotojas: “Mano žmona, tiesiog, žavėtina: teisinga, teisinga, protinga, niekuomet nesugadina paukštienos; myli tikrai mane vieną — paskui du zuikius nesivaiko, ištikima kaip medžioklinis šuo”.

Menininkas: “Mano žmona — tai blogas etiudai: vienoje vietoje nedatepta, o kitoje — per-
tepta; prie to dar turi tiek įvairių meniškumų, kad mano gyvenimas — katorga”.

Muzikas: “Mano ištikimoji — išlieta kakofonija. Kiekvieną žodį ji taria išdidžiai, o kai kada — prapliumpa tokiu kačių koncertu, kad nors išbėk lauk iš namų. Vienu žodžiu, mano gyvenimas — ištisas disonansas”.

Finansininkas: “Mano žmona — kapitalas! Sako žodį — tarytum svarą dovanoja. Ne moteris, o auksas!”

Daktaras: “Mano žmona — psichopatė!”

Juristas: “Mano žmona — tikras valdovas. Jos žodis — man įstatymas. Tokias kalbas kalba, kad aš amžinai palieku kaltas. Jau tokio įstatymo niekad neapeisi”.

Matematikas: “Ar žinote, kad aš namuose, jei ne nulis, tai begaliniai mažą mažumą. Pas mane — viskas žmona. Ji viso pikto kvadratinė šaknis”.

Kariškis: “Mano žmona — “bajava”: išpūdingo ūgio. Vienas dalykas — blogas: visuomet šaudo akimis į kitus vyrus ir prie progos be mūšio kapituliuoja”.

Batsiuovys: “Mano žmona — bloga boba, lyg kokia yla, ištisą dieną duria; blogesnė už raganą, puspadžio neverta”.

ANAPUS

(iš 39 psl.)

dūrų grafiką ligoniams jie nustato patys”. Dar kartą bandau laimę. Antros poliklinikos registratorė, išklausiusi mane, padėjo ragelį. Štai ir viskas. Sėdžiu namuose” (rašo aukštas pareigas einąs ekonomistas “Komjaunimo Tiesa”, 1968 m. balandžio 2 d.).

LAIMINGAS SURADIMAS

Australijoje Charles Wilson, 65 metų amžiaus, vedė šešiolikmetę merginą. Vestuves stebėjusiems 70 miestelio gyventojų jis pareiškęs: “O laukiau ilgai, kol suradau tinkamą merginą”.

PRIVALOMA DRAUGYSTĖ

— Klausyk, ar tu tebedraugauji su tuo jaunu gydytoju?

— Ne, aš dabar draugauju su vienu vaistininku.

— Kodėl? Juk tu tą daktariuką mylėjai.

— Taip, be abejonės, bet jis dabar išvažiavo. Vaistininkas man reikalingas, kad iššifruotų jo laiškus...

GERA PRADŽIA

St. Louis policija pagavo 19 m. Eric Burgess (sako, pirmą kartą), kuris pavogė knygą “Kriminalinio tyrinėjimo pagrindai”.

AMERIKOJ

Vieno fabriko direktorius turėjo aprodyti savo įmonę rusų delegacijai. Jis pasirinko laiką prieš darbo pabaigą. Jam bevaikščiojant, pasibaigė darbo laikas, ir darbininkai sujudo bėgti namo ir prabėgdami stumdė direktorių.

— Pas mus nebūtų šitaip, — pašaipiai tarė delegacijos vadovas. — Rusijoje kiekvienas darbininkas dirbtų, kol pabaigs darbą, visiškai nežiūrėdamas, kas per laikas.

Direktorius iš pradžių nesusigaudė, ką atsakyti, bet netrukus linksmai pratarė:

— O, nekreipkite dėmesio į tą gaują — jie visi yra bolševikai!

PO LIGOS

Žmona vyrui, ilgesnį laiką sirgusiam namie:

— Reikėtų kur nors išvažiuoti sveikatos pataisymui.

— Aš jaučiuosi jau sveikas, ir man jokie sveikatos taisymai nereikalingi.

— Bet dabar jie man jau reikalingi, — atsako žmona.

Parinko Pr. Alš.

ATGARSIAI

DAUG ATSAKYMŲ

Rašote, kad turite pakelti žurnalo prenumeratą. Žinote, mums buvo labai nuostabu, kaip Jūs galėjote iki šiol leisti tokį puikų religinį žurnalą už porą menkų dolerių metams. Mudu su vyru manome, kad kiekvienas lietuvis katalikas turi džiaugtis, kad tiek sveikų ir naujų minčių gauna kiekvieną mėnesį. Ypatingai dabar, kada Bažnyčioje vyksta atsinaujinimas, svarbu neatsilikti nuo gyvenimo arba nepriimti pasikeitimų automatiškai. Svarbu žinoti, kodėl tie pasikeitimai vyksta ir kaip juos priimti, kaip juos suprasti. Jūs duodate labai daug atsakymų į šiuos klausimus, todėl mes turime Jums būti labai dėkingi ir priimti atviromis širdimis ir durimis "L. L." į savo namus.

Elena Majauskienė, Čikaga

APIE LAPKRIČIO NUMERĮ

Man paliko gilų išpūdį dviejų vienuolių pasisakymai ("L. L.", 1968, 428 psl.). Ypač sesers Ritos. Iš jos spindi dangaus palaima. Kai žmogus (vienuolė) esi tvirtas savo tikėjime, paviršutiniški dalykai praranda bet kokią reikšmę. Ir jai taip aišku, kad rūbas turi būti dėvimas prie darbo ar klimato sąlygų, o ne kaip pašaukimo apsauga...

(Ponia)

Ir vėl prabilo Kristus "Šeimoje" (žr. str. "Kad ji atrastume", 431 psl.). Ačiū. Mane ne vieną valandą atgaivino — vakariniam susimąstyme ir dienų tekėjime. Jo taip trūksta visur...

(Ponia)

PLATESNIŲ IDĖJŲ ŠVIESOJE

Ar jau nebūtų laikas nutraukti "diskusijas" apie N. Gailiūnienės rašinius? Jei juodžiai nemokėjo ir neišmoko gyventi, tai ne mūsų ateivių kaltė.

O. V.

Sveikinu! "Laiškai Lietuviams" yra tapę vienu pozityviausių lietuvių žurnalų išeivijoje. Jūsų skelbiami konkursai pažadino naujus talentus drąsiau ir atviriau pažvelgti į dabartines apraiškas gilesnių priežasčių ir platesnių idėjų šviesoje. P. Gailiūnienės premijuotas straipsnis ir vėlesni pasisakymai, jos iškeltų idėjų plotmėje, sudomino net ir jaunimą. O tai

jau tikrai yra nepaprastai svarbus žingsnis mūsų lietuviškų reikalų ateities darbams. Sėkmės ir Dievulio palaimos.

Kun. Pr. Geiščiūnas, Biooklyn, N. Y.

RIMTAS DALYKAS

Skaitau Tavo studiją "Laiškuose Lietuviams" (kun. A. Grausliui apie jo straipsnių seriją "Antrojo Vatikano susirinkimo temomis"). Rimtas dalykas. Ją turėtum kiek praplėsti ir išleisti atskira knygele. Tokios studijos visuomenė laukia. Ji išsklaidytų tuos dūmus ir svaigulius, kurie suka galvas ne tik mažamoksliams, bet ir inteligentams, kurie tuo klausimu nieko neskaito, o kalba ir rašo, kaip geriausi klausimo žinovai ir autoritetai.

(Prel.) M. Krupavičius, Cicero

KONKURSO TEMA

Laiškai Lietuviams tikrai užčiuopė vieną pačių didžiųjų mūsų visuomeninių negerovių, kur tebestūksome prie bambizų ir šlapių mergų gydymo. Tolerancijos stoka privedė prie to, kad skaldomės ten, kur reikia vienybės.

Tolerancija yra didelė vertingos visuomenės dorybė. Ji turi ryšio su sugebėjimu įvertinti ir skirti visuomenei pragaištingas pažiūras nuo tų pažiūrų, kur tebėra tikslu gėrio siekimas, nors į tą gėrį siūlomi kiti keliai. Žurnalas Laiškai Lietuviams ėmėsi vertingo darbo.

Girkalnis "Vienybėje", 1968. XI. 8

GIMIMŲ KONTROLĖ

"Žmogus yra gamtos vaikas ir gamtos valdovas" (recitata), todėl vartojimas gimimams kontroliuoti medicininių - biocheminių priemonių nėra ėjimas prieš gamtą, o tik — virš primityviškumo, virš gyvuliškumo. Žmogui veistis, kaip gyvuliams, kaip kirmėlėms bei šliužams, o tada karais ir badu naikintis yra tikras ir neabejotinas primityviškumas ir bedievybė.

Seniau, kada žmogų naikino nenugalimos ligų ligos ir milžiniškas kūdikių ir jų motinų mirtingumas, gimimų kontrolė buvo nereikalinga, dabar ji — būtina. Be to, čia slypi dar du dalykai, kurie seniau nebuvo supracisti.

1) Žmogiškasis lyčių sąėjis yra esmiškai skirtingas nuo gyvulių nes tai ir MEILĖS, ir at-

FILMAI

FILMUS SUGLAUSTAI VERTINANT

FINIAN'S RAINBOW. Šiame muzikiniame spalvotame filme savo magišku žavesiu suspindi Fred Astaire. Puiki pramoga visai šeimai, tiek suaugusiems, tiek vaikams.

FUNNY GIRL. Barbra Streisand nepaprastai puikiai atkuria Fanny Brise, iš paprastos Niu-jorko mergaitės tapusią Ziegfeldo teatro žvaigždę. Savo puikia vaidyba ji sukelia ir ašaras, ir juoką žiūrovams, stebintiems Fanny laimėjimus teatro karjeroj ir nepasisekimus asmeniniame gyvenime. Vienas geriausių paskutiniaisiais keletais metais pastatytų muzikinių filmų. Puiki pramoga suaugusiems ir jaunimui.

THE GREEN BERETS. Sentimentalus ir ne-realistiškas filmas su John Wayne apie Vietnamo karą. Šiaip sau.

HALF A SIXPENCE. Arthuro Kippso istorija — nuo vargingos vaikystės iki turtų. Gera Tommy Steele vaidyba. Šis kiek per ilgas spalvotas filmas gali būti gana gera pramoga visiems.

HANG 'EM HIGH. Šiame gana gerai pastatyta-me spalvotame filme lengvesniu būdu traktuojamas vakariečių pionierių teisingumo įstatymas. Tik jaunesniems netinkamas dėl rodomo žiaurumo.

THE HEART IS A LONELY HUNTER. Dėmesį pagaunantis filminis Carson McCullers romano pastatymas apie kurčio nebylio pastangas išsi-

vaduoti iš vienišumo. Puiki Alan Arkino vaidyba pagrindiniame vaidmenyje. Tinka suaugusiems, bet ne vaikams nei jaunimui.

HELGA. Vokiečių gamybos labai realistinis lytinio auklėjimo filmas. Ne pramogai, bet faktiškai informacijai.

HOW SWEET IT IS. Gana juokinga komedija apie vyresniosios ir jaunesniosios kartų konfliktą šeimoj, kurioj sūnus užsiori seksti hippius.

HUNGER. Gerai suvaidintas realus ir suaugusiems įdomus filmas (su prierasais anglų kalba) apie badaujančią rašytoją.

I LOVE YOU, ALICE B. TOKLAS. Pramoginė satyra su Peter Sellers apie šiuos laikus — tiek apie sukarikatūrintą amerikiečių visuomenę, tiek apie hłpius. Neperšamas joks moralinis sprendimas apie hłpių narkotikų ir sekso naudojimą, tik filmo gale lyg paaiškėja, jog individualybė ir laisvė glūdi kažkur kitur. Suaugusiems.

INADMISSABLE EVIDENCE. Šneki britų gamybos drama išsivysto į psichologinį gynimą vieno asmens, kuris, nors turėtų, tačiau negali pasikeisti. Puiki Nicol Williamsono vaidyba. Tinkama suaugusiems.

INTERLIUDE. Laikinis romansas tarp šeima turinčio garsaus dirigento (Oscar Werner) ir jaunos žurnalistės (Barbara Ferris), — iki abu supranta intymios draugystės beprasmybę. Suaugusiems.

sidavimo vienas kitam aktas, o ne vien apvaisos aktas, kaip pas gyvulius. Taip Dievas sutvarkė per savo sutvertą gamtą, ir mes, žmonės, šitai privalome žinoti.

2) Kadangi žmogui gamtos yra paslėpta, kada apvaisa įvyksta, tai lyčių sąėjo, sambūvio aktas nėra jam vienkartinis bet daugkartinis aktas, kurio metu netenkama daug ir labai daug įtampos ir energijos. Paleistuviai, nesusivaldantieji bei silpnapročiai save susinaikins. Nebijokim to. Kriminalizmas sumažės. Moralė pakils, kas yra XX amž. antrojo pusėj būtina.

Visi matome, kas dedasi: gresia dargi visuotinis susinaikinimas.

Senieji teologai šito suprasti nepajėgia. Šventosios Knygos vis dar klaidingai jų aiškinamos, o gamtos knygos, parašytos Dievo kalba, ignoruojamos. John L. McKenzie, S. J., veikalas "The Two-Edged Sword", kurio ištraukos "Cosmic Origins" ir kt. buvo dalinamos Arkivyskupo Molloy aukštojo mokykloje Queens, N. Y., 1968 m. tėvams, rodo, kad dalykai yra gilesni...

A. Ignaitis, Brooklyn, N. Y.

LIETUVIŲ ŠVIETIMO IR ŠEIMOS METAİ

Tautinė šeima ir sava lietuviška mokykla svetur atsidūrusiems lietuviams turi išskirtinę reikšmę: iš tokių šeimų kyla busimieji mūsų bendruomenės nariai bei vadai, o mokykla jų darbą pratęsia bei papildo tautinio švietimo ir auklėjimo vaisiais. Tėvams ir mokytojams daugiausia esam dėkingi už tai, kad šiandien esam sąmoningi savo tautos vaikai ir vieningos savo bendruomenės nariai. Laikomės jų padėties dvasiniais, moraliniais ir tautiniais pagrindais.

Tačiau tiek tautinė mūsų šeima, tiek tautinė mūsų mokykla svetur susiduria su ypatingais sunkumais ir pavojais. Todėl abi reikalingos visų dėmesio, supratimo ir paramos. Šitai suprasdamas, PLB III Seimas, įvykęs 1968 rugpiūčio 30 — rugsėjo 1 New Yorke, nutarė 1969 paskelbti LIETUVIŲ ŠVIETIMO IR ŠEIMOS METAIS. Vykdydama šį seimo nutarimą, PLB Valdyba visų kraštų lietuvių bendruomenes, organizacijas, parapijas, spaudą, radiją ir paskirus lietuvius prašo: 1) kreipti šiais metais išskirtinį dėmesį į lietuviškos šeimos ir lietuviško švietimo reikalus, 2) kelti bei ryškinti jų tikslus ir uždavinius, 3) sudaryti sąlygas jų darbui, susipratusi, valingą ir veiklą lietuvių jaunuolių ugdant.

Lietuvių švietimo ir šeimos metų planavimo darbai PLB Valdybos 1968 lapkričio 23 dienos posėdžio nutarimu pavesti PLB Švietimo Tarybai.
Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba

JAUNŲJŲ PREMIJA

JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba skelbia Jaunųjų premiją. 1968-1969 m. lietuviai vaikai ir gimnazistai (pavieniai ir per organizacijas bei mokyklas) kviečiami balsuoti už geriausiai patikusį prozos kūrinį "Eglutėje". Kūrinys, surinkęs daugiausia balsų, bus apdovanotas Jaunųjų premija. Balsavimas prasideda su 1968 m. rugsėjo numeriu. Balsuojama kas mėnesį. Jei originalus kūrinys tik vienas (pvz. 1968 m. spalio numeris), tą mėnesį nebalsojama. Balsavimas baigiasi su birželio numeriu. 1969 m. rudenį bus paskelbta, kurie trys kūriniai surinko daugiausia balsų ir įvyks galutinis balsavimas. Bus balsuojama už vieną iš tų trijų. Kūrinys, surinkęs daugiausia balsų, bus apdovanojamas Jaunųjų premija, t. y. turės garbę būt išspausdinamas mūsų laikraščiuose. Reikalingi duomenys: 1) mokyklos vardas, organizacijos vienetą, jei pavienis — pavardė, 2) vietovė, 3) kiek balsų už kurį kūrinėlį; žymėti pagal amžių: I — nuo mažens iki 12 m.; II — nuo 13 m. iki 19 m. Duomenis siųsti: Mrs. E. Vaišnys, 511 S. Chicago Ave., Champaign, Illinois, 61820, USA.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LIETUVIŲ LITERATŪRA SVETUR, 1945-1967. Red. K. Bradūnas. Rašo: A. Vaičiulaitis, K. Keblys, R. Šilbajoris, St. Santvaras, Vl. Kulbokas, J. Girnius ir Č. Grincevičius. Išleido į Laisvę Fondas. Dailininkas Vyt. Virkau. 696 psl. \$10.00.

LUX CHRISTI. Nr. 1(56). 1968 lapkr. Leidžia ALRK Kunigų Vienybė. Red. kun. A. Juška.

Anatolijus Kairys. ŠVIESA IR ELDORADO. Čikagos Skautininkų ir Ramovės skelbtame dramos konkurse I ir II premijas laimėję veikalai. Išleido Terra. 142 psl.

1969 M. KALENDORIUS. Dieninis, su pasiskaitymais. Išleido Nidos Knygų Klubas ir Europos Lietuvis. Užsisakyti Lithuanian House LTD, Ladbroke Gardens, London W. 11. Great Britain. Kaina amer. \$1.50, 7 angl. šil. arba 4.20 DM.

ŽURNALO PRENUMERATA PAKELIAMA

ADMINISTRACIJA PRANEŠA

LAIŠKŲ LIETUVIAMS STRAIPSNIO KONKURSA

KONKURSA JAUNIMUI

LEIDĖJŲ PADEKA

Brangstant popieriui, paštui ir kitoms spaudos priemonėms, "Laiškų Lietuviams" žurnalas jo leidėjams Tėvams Jėzuitams atneša vis daugiau nuostolių. Kai kuriems skaitytojams siūlant, ir patys leidėjai jaučia būtina reikala prenumeratos kainą pakelti (žr. lapkr. "L. L." nr. 400 psl. "Kad liktume gyvi" ir 439 psl. "Kelti prenumeratą"). Pradedant 1969 m., prenumeratos kaina metams bus \$5.00.

Skaitytojų patogumui "L. L." administracija laikosi tokios tvarkos: skaitytojams žurnalo prenumerata pratęsiama automatiškai, nebent jie iš anksto praneša administracijai žurnalo nebesiuntinėti arba ji siuntinėti tik 1968 m. Už 1968 (ir ankstyvesniųjų) metų prenumeratą dar neužsimokėję skaitytojai prašomi atsilyginti. Prenumeratos kaina 1968 m. — \$4.00; 1969 m. — \$5.00.

Administracija taip pat prašo skaitytojų jai pranešti apie savo adresų pakeitimą.

"Laiškų Lietuviams" žurnalo redakcija, atsižvelgdama į faktą, kad lietuvių išeivių visuomenėje pasitaiko nemaža nesantaikos, nesutarimų ir susiskaldymo, ir norėdama tautiečių tarpe skleisti darnaus sugyvenimo mintį bei dvasią, 1968-1969 metų rašinio konkurso parinko atitinkamą temą, būtent, "Tolerancija ir ištikimybės principams, kryžiuojantis pažiūroms ir nuomonėms" (kaip yra lietuvių visuomenėje ir kaip turėtų būti).

Rašinys (straipsnis, beletristinis vaizdelis ir kt.) turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir išsiųstas kartu su atskirame vokelyje idėta tikrąja pavarde bei adresu "Laiškų Lietuviams" redakcijai, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636, U.S.A. Konkurso terminas — 1969 m. vasario 1 d. (pašto antspaudo data). Atsiųsti rašiniai tampa žurnalo nuosavybe ir gali būti jame spausdinami. Vertinimo komisija bus paskelbta vėliau. Skiriamos premijos: I — 100 dol., II — 50 dol. ir III — 25 dol. Premijoms paskyrę yra: 100 dol. — V. Kuliešius ir 25 dol. — Pr. Razminas.

Jaunesnioji karta gerokai kritikuoja vyresniųjų lietuvių išeivių visuomenę dėl joje pasitaikančios nesantaikos ir susiskaldymo. Naudinga būtų ir jiems leisti pasisakyti, ne tiek pakritikuoti, kiek ieškoti išeities. Todėl ta pačia aukščiau minėta tema skelbiamas rašinio konkursas ir jaunimui, ne vyresniam kaip 20 metų amžiaus (siunčiant rašinius, pažymėti "jaunimo konkursui"). Skiriamos dvi premijos: I — 50 dol. (mecenatė — S. Rudokienė a. a. vyro dr. Ant. Rudoko šviesiam atminimui) ir II — 25 dol.

"Laiškų Lietuviams" leidėjai Tėvai Jėzuitai nuoširdžiai dėkoja skaitytojams, auka parėmusiems žurnalo leidimą. 20 dol. aukojo Jonas ir Nijolė Dėdinai iš Pittsford, N. Y. 12 dol. — Aldona ir Vytautas Kamantai iš Westmont, Ill. Po 6 dol. — K. Gudinskas (Hamiltono); A. Ostrauskas ir K. Grina (iš Čikagos). Po 5 dol. — V. Janulaitis, K. Majauskas, H. Valiulis, J. Guobužis, J. Gaižutis, A. Baradas (iš Čikagos); A. Matulionis (Plattsburgh); kun. dr. P. Ragažinskas (Texas); J. Kizlauskas (Cicero). Po 4 dol. — A. Šiurnienė ir kun. J. Velutis (iš Čikagos). Po 3 dol. — V. Rupinskas (Čikaga); S. Dapkus (Toronto). Po 2 dol. — V. Mažeika, O. Nagelė, S. Žiupsnys, M. Žilys, A. Petokienė, A. Naujokas, K. Linkus, C. Janušauskas (iš Čikagos), V. Paulionis, J. Danaitis (Kanada); kun. J. Adomaitis (Mich.); A. Pavasaris (Kalif.); S. Petrauskas (N. J.); J. Skladaitis (Pa.); J. Davidson (Texas); A. Gylienė (Wash.); A. Bačkaitis (Va.); B. Jasevičius (Detroitas); B. Juodėnas (Clevelandas).